

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö tilitoimistossa

Viljanen, Matti

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

**Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö
tilitoimistossa**

Viljanen, Matti
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Kesäkuu, 2018

Viljanen, Matti

Päiväkirjamuotoinen opinnäytetyö tilitoimistossa

Vuosi

2018

Sivumäärä

48

Tämä opinnäytetyö tehtiin päiväkirjamaisesti tilitoimiston arjesta. Opinnäytetyössä seurataan kirjanpitäjän työskentelyä pienessä, kuuden työntekijän, tilitoimistossa kymmenen viikon ajan. Näiden viikkojen aikana kirjoitettiin päiväkirjaa työpäivistä. Työviikon lopulla analysoitiin kulunutta viikkoa ja tästä koostettiin yhteenveto, jossa purettiin viikon aikana kohdattuja ongelmia. Tässä opinnäytetyössä pyritään kiinnittämään erityistä huomiota itsenäiseen työskentelyyn ja ongelmanratkaisuun. Ongelmatilanteissa on käytetty lähteinä pääasiassa verohallinnon sähköisiä vero-ohjeistuksia, oikeusministeriön sähköistä Finlex lakitietokantaa sekä kauppakamarin artikkeleita. Näiden lisäksi hyödynnettiin sekä omaa että kollegoiden asiantuntemusta.

Opinnäytetyö on jaettu neljään eri osaan: Johdantoon, lähtötilanteen kuvaukseen, raportointivaiheeseen sekä loppupohdintaan. Lähtötilanteen kuvauksessa käydään läpi työtehtäviä, sidosryhmiä, työkaluja sekä keskeisiä työssä esiintyviä käsitteitä. Raportointivaihe on koostettu päiväraportteihin sekä viikkoanalyysiin. Päiväraporteissa on lyhyesti selvitetty päivän aikana tehdyt työt ja niihin liittyvät ongelmat. Viikkoanalyysissä on selvitetty viikon aikana ilmenneitä ongelmia lähteisiin viitaten.

Raportointijakson suurin ongelma liittyi EU:n tietosuojasetukseen. Kyseessä oli suhteellisen suuri muutos yritykselle asiakastietojen käsittelyssä ja säilyttämisessä. Erityisesti tietosuojasetukseen liittyvä perehtyminen auttoi välittömästi omassa työssä ja tulee auttamaan tulevaisuudessa yritystä. Selvitystyötä tehdessä löydettiin ratkaisu siihen, miten asiakkaiden työntekijöiden tietoja säilytetään sekä siihen, miten tiedot suojataan niitä lähetettäessä. Muut raportointijaksolla tulleet ongelmat liittyivät perinteisempiin kirjanpitäjän ongelmiin. Mieleenpainuvimpana ongelmana oli itselleni selvitys siitä, miten käy lopettavan yrityksen taaseen olevan omaisuuden ja velan.

Työssä esiintyvien ongelmien selvittämisestä saatu tieto hyödyttää tulevaisuudessa yritystä jossain määrin. Pääsääntöisesti tämän opinnäytetyön ongelmanratkaisut ovat kuitenkin tehty tukemaan kirjoittajan omaa oppimista.

Viljanen, Matti

Thesis to accounting firm, written like a diary

Year	2018	Pages	48
------	------	-------	----

This thesis project follows the author's work in a small accounting company as an accountant. After every working day, there is a short conclusion of that day. At the end of every week, there is an analysis of that week. In the weekly analysis, there is a summary of the week and a problem or important subject is selected and analysed using sources. Subjects are selected based on the value of the information received by the author. The main purpose of the thesis project is to improve and monitor independent working and the problem solving of the writer. Most of the source materials used in this thesis derive from the taxation guides produced by the Finnish Tax Administration and the Finlex law database produced by the Department of Justice.

The thesis is divided into four sections: an introduction, a description of the starting point, the reporting phase and a conclusion. The description of the starting point describes the work assignments, internal and external stakeholders, tools and explanation of some of the terms used. The reporting phase is a diary covering ten working weeks. It includes daily reports and weekly analyses. In the conclusion, there is an analysis of the whole 10 week reporting phase.

The most notable problem during the reporting phase related to the introduction of the EU GDPR (General data protection regulation). This affected the company and its customers quite significantly. Some of the analysis done about GDPR, helped the company and its clients. Other problems encountered were more common everyday accounting problems.

Some of the analysis done in this thesis will help the company and its clients in the future. All analysis was primarily done to improve the author's independent working and problem solving.

Keywords: diary, accounting, thesis, financial, statement

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Oman työn analyysi	7
2.1	Kirjanpito.....	7
2.2	Palkanlaskenta	9
2.3	Tilinpäätös	10
2.4	Muut	11
2.5	Ulkoiset sidosryhmät	11
2.6	Sisäiset sidosryhmät	12
2.7	Käsitteet.....	13
2.8	Työkalut ja ohjelmistot.....	13
	2.8.1 Finago Tikon	13
	2.8.2 Microsoft Office	14
3	Päiväkirja	15
3.1	Ensimmäinen viikko.....	15
3.2	Toinen viikko.....	19
3.3	Kolmas viikko	23
3.4	Neljäs viikko	26
3.5	Viides viikko.....	29
3.6	Kuudes viikko	32
3.7	Seitsemäs viikko.....	35
3.8	Kahdeksas viikko	38
3.9	Yhdeksäs viikko.....	39
3.10	Kymmenes viikko.....	42
4	Pohdinta.....	45
	Lähteet	46

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on seurata työskentelyä, oppimista ja itsensä kehittämistä päiväkirjatyypillisesti, koulutusta vastaavassa työssä. Päiväkirjaa on tarkoitus kirjoittaa päivittäin ja viikon lopulla tehdä analyysi kuluneesta viikosta. Viikkoanalyysissä on tarkoitus nostaa esille jokin aihe, joka on jäänyt viikon ajalta mieleen tai jonka selvittämisestä on hyötyä työni kannalta. Ohjaaja seuraa päiväkirjan kirjoittamista, kommentoi ja antaa vinkkejä työhön jokaisen viikon lopuksi. Opinnäytetyötä tehdään kymmenen työviikon ajan.

Työpaikkani on pieni tilitoimisto, Uudenmaan Tilipalvelu Ky Lohjalla ja se työllistää kuusi henkilöä. Työtehtäviini kuuluvat normaalit tilitoimistotyöt eli kirjanpito, palkanlaskenta ja tilinpäätökset. Näiden melko rutiininomaisten töiden lisäksi, on melko paljon asiakkaiden ongelmien selvittämistä. Yleensä asiakkaiden ongelmat liittyvät verottajaan, muihin valtion laitoksiin, lupahakemuksiin tai selvityksiin pankeille ja luotonantajille. Lähes kaikki tilitoimistomme asiakkaista ovat mikroyrityksiä, joissa yrittäjä on ainoa työntekijä. Yli kymmenen työntekijän yrityksiä ei nykyään taida juurikaan enää olla. Olen itse asian miettinyt siten, että yrityksen toiminnan alkaessa olla isohkoa, esimerkiksi yli 200 tositetta kuukaudessa tai enemmän, on taloudellisesti kannattavampaa palkata yritykseen oma työntekijä vastaamaan kirjanpidosta. Virallisen määritelmän (Yrittäjät.fi 2018) mukaan yritys on mikroyritys, kun sillä on enintään kymmenen työntekijää ja pieni yritys, kun sillä on enintään viisikymmentä työntekijää.

”Omia” kirjanpitoasiakkaita minulla on hieman päälle kaksikymmentä. Nämä ovat siis asiakkaita, joiden kirjanpidosta ja asioiden hoidosta vastaan kuukausittain. Palkanlaskenta-asiakkaita minulla on yhteensä viisi. Näiden lisäksi on myös muita satunnaisesti tehtäviä töitä, kuten esimerkiksi lomaturaukset ja kiireavustukset. Pääsääntöisesti pyrimme tilitoimistossamme kuitenkin tekemään omat työmme ja eräpäivien lähestyessä auttamaan mahdollisesti muiden töiden kanssa.

2 Oman työn analyysi

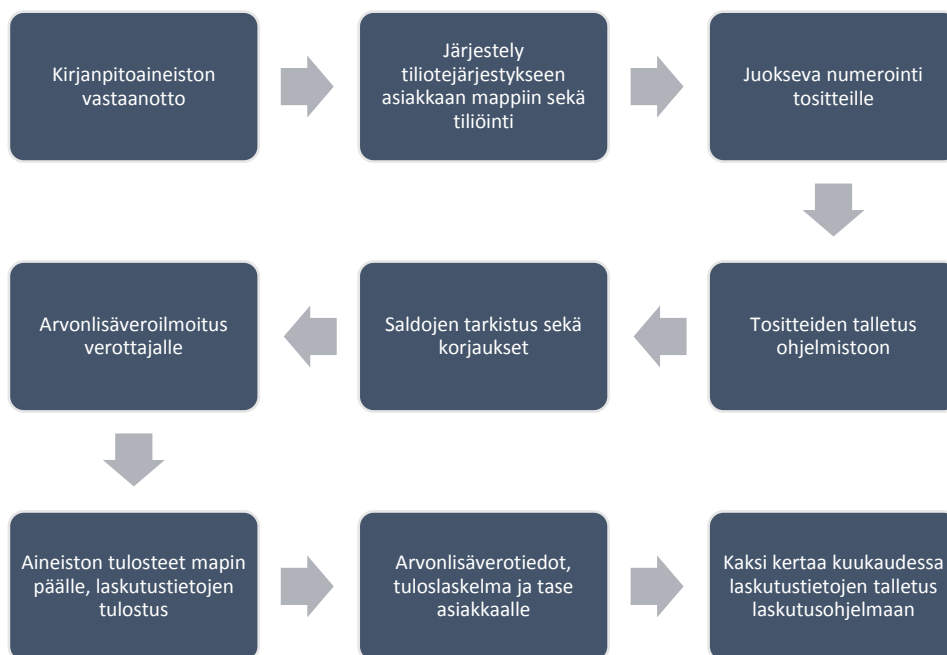
Haluan tämän opinnäytetyön avulla kehittää erityisesti omaa itsenäistä työskentelyä. Oman työskentelyni kannalta ongelmana on se, että turhan helposti tulee kysytyä asioita työkaverilta, eikä etsiä vastauksia itse, sillä työpaikallamme henkilöstöllä on suuri tietotaito. Tässä ei sinällään ole mitään vikaa, mutta asiat jäävät paremmin mieleen, kun niitä tutkii ja selvittää itsenäisesti. Kirjanpitäjän työ on sellaista, että asioita pitää muistaa paljon ja moni asia saattaa muuttua suhteellisen nopealla tahdilla. Esimerkiksi palkkoja laskiessa, pitää olla perillä eri ammattiliittojen työehtosopimusten sisällöstä. Ammattiliittojen ja työehtosopimusten määrän ollessa aika suuri, kaikkea ei voi muistaa ulkoa. Oma tavoitteenani on, että jossain vaiheessa pystyisin perustamaan mahdollisesti oman tilitoimiston. Omassa yrityksessä itsenäinen työskentely ja ongelmien ratkaiseminen ovat tärkeässä roolissa. Tavoitteenani on tätä työtä tehdessäni löytää myös joitakin kehityskohteita työskentelytavoissani tai koko tilitoimistoa koskevia parannuksia.

2.1 Kirjanpito

Suurimman osan työajasta vie kirjanpidon työtehtävät. Kirjanpitojen rutiini on, että asiakkaat toimittavat kirjanpitoaineiston toimistolle mahdollisimman pian sen jälkeen, kun kohdekuukauden tiliotteet ovat tulostettavissa. Käytännössä tämä ei kuitenkaan mene niin. Vain pieni osa asiakkaistani toimittaa aineiston edes ensimmäisen viikon aikana siitä, kun se on mahdollista toimittaa. Isoin osa asiakkaistani toimittaa aineiston toisen tai kolmannen viikon jälkeen. Osa asiakkaista toimittaa aineiston viime hetkellä ja aivan viimeisinä päivinä, kun aineiston pohjalta pitäisi laskea verot ja ilmoittaa ne asiakkaalle. Osa asiakkaista toimittaa puolestaan kerralla kahden kuukauden paperit, jolloin papereita ei tarvitse niin usein tuoda. Muutama asiakas toimittaa pääsääntöisesti aina aineistonsa myöhässä, joskus jopa useita kuukausia myöhässä.

Pääsääntöisesti pyrin tekemään työt siinä järjestyksessä, kun olen saanut asiakkailta aineiston. Aina tämä ei kuitenkaan ole mahdollista. Jos asiakas on toimittanut aineiston myöhässä, menee se yleensä muiden töiden edelle. On myös joitakin asiakkaita, jotka vaativat, että heidän aineisto on valmiina tiettyyn päivään mennessä, jolloin nämäkin menevät muiden töiden edelle. Perus kirjanpitorutiini on, että haen tehtävän asiakkaan mapin mappivarastosta. Jos asiakas on lähettänyt sähköpostilla kuukaudelle liittyviä tositteita tai tiliotteita, tulostan ne. Tämän jälkeen järjestän tositteet tiliotteen mukaan järjestykseen ja teen laskuihin kirjanpidon tiliöinnit. Seuraavaksi numeroin tositteet juoksevalla numeroinnilla. Kun papereiden järjestely on tehty, talletetaan se kirjanpito-ohjelmaan. Tallennuksen jälkeen käytettyjen pankkitilien saldot tarkastetaan niin, että ne täsmäävät tiliotteiden saldoihin. Myös tiliotteiden otot ja panot tarkistetaan. Jos kaikki on kunnossa, kirjanpidosta muodostetaan ja lähetetään arvonlisäveroilmoitus verottajalle. Arvonlisäverosta lähetään lisäksi maksutiedot asiakkaalle sähköpostilla. Sähköpostin liitteeksi laitetaan myös tuloslaskelma ja tase tehdyltä kuu-

kaudelta. Tulostan vielä arvonlisäveron ilmoituksen tehdyn kuukauden päälle, todisteeksi että ilmoitus on annettu verottajalle. Laskutustiedot sekä vientimuistio tulostetaan lopuksi aineiston päälle.

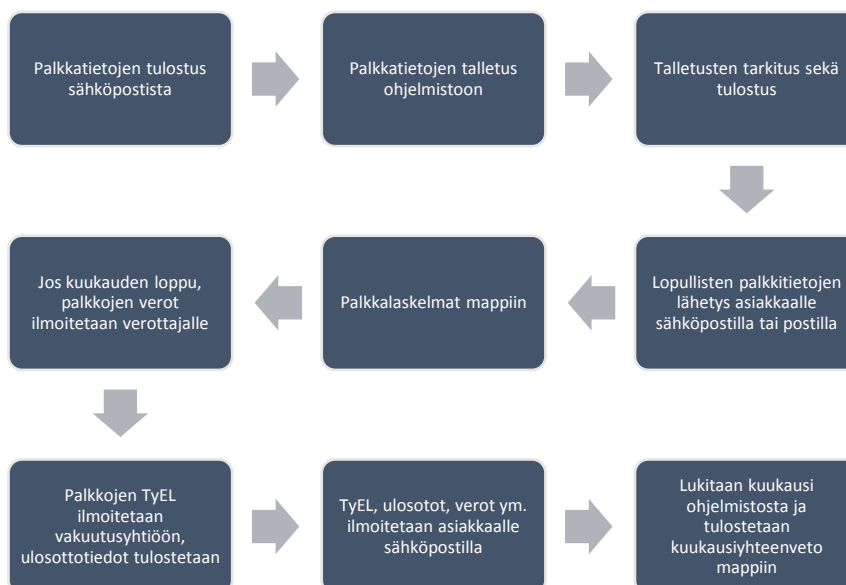

Kuva 1 Kirjanpidon prosessi

Kirjanpidot menevät yleisesti rutiininomaisesti. Kirjanpito ei mielestäni ole vaikeaa, mutta se on tarkkuutta vaativaa työtä. Kuvasta 1 ilmenee selkeästi kirjanpidon prosessit. Satunnaisesti tulee ongelmia, joita joutuu selvittämään. Se miten selvitän ongelmat, riippuu siitä, minkälaisesta ongelmasta on kyse. Jos ongelma liittyy yksinkertaisesti siihen, että olen vain unohthanut jonkin suhteellisen yksinkertaisen asian, saatan kysyä työkaverilta. Jos kyseessä on uusi asia, pyrin selvittämään asiaa enemmän. Minulle on tärkeää ymmärtää, miksi joku asia tehdään tietyllä tavalla, eikä tehdä sitä vain siksi, koska niin on aina tehty. Myös kiire vaikuttaa siihen, miten hyvin ongelmaa lähdän selvittämään. Useimmiten ongelmat liittyvät verotukseen, jolloin verohallinnon kotisivut ovat hyvä tietolähde. Työpaikallamme on myös suhteellisen paljon kirjalähteitä. Koska asiakaskuntani on melko laaja, olen vuosien saatossa oppinut melko monilta aloilta erilaisia kirjanpitoon liittyviä ongelmia. Tämän vuoksi en kuitenkaan ole päässyt perehtymään kunnolla mihinkään tiettyyn alaan. Esimerkiksi rakennusalalla on melko paljon asioita, jotka eroavat ”normaalista” kirjanpidosta. Mielestäni omat kirjanpidontaidot ovat kuitenkin riittävän hyvät nykyisiin asiakkaisiini. Itselläni ei kuitenkaan ole asiakkaita, joiden päätoimiala on sijoitustoiminta tai sijoitusten hallinnointi, joita olisi mielenkiintoinen opetella. Olen myös melko vähän tehnyt yhdistysten, asunto-osakeyhtiöiden, osuuskuntien ja urheiluseurojen kirjanpitoja.

2.2 Palkanlaskenta

Jos tarkoitus on laskea asiakasyrityksen työntekijöiden palkat, yrittäjä lähettää työntekijöiden tehdyt tunnit minulle sähköpostilla. Jos työntekijöillä on päivärahoja, kilometrikorvauksia, työkalukorvauksia tai muita vastaavia, yrittäjä ilmoittaa myös näiden määrän. Syötän nämä tiedot palkanlaskentaohjelmaan. Virheiden teon riski on tässä vaiheessa suurin. Yrityksellä voi esimerkiksi olla viisi työntekijää ja jokaisella työntekijällä on tehtyjen tuntien lisäksi päivärahoja, puolipäivärahoja, kilometrikorvauksia, ruokarahoja sekä ulosottopidätyksiä. Kaikki nämä tiedot syötetään manuaalisesti palkanlaskentaan. Useimmiten tarkistan kaksi kertaa syötetyt tiedot ja silti satunnaisesti tulee työssä virheitä. Kun tiedot on syötetty, ne tulostetaan ja palkkalaskelmista tehdään pdf-tulosteet. Yrittäjälle lähetetään sähköpostilla työntekijöiden palkkalaskelmat sekä maksuluettelo, josta yrittäjä näkee työntekijöiden tili-numerot ja maksettavat palkkasummat. Jos yrityksellä on palkanlaskenta vain kerran kuukaudessa, kuukausi lukitaan ja verottajalle lähetään työnantajasuoritusilmoitus palkoista pidätyistä veroista. Yrittäjälle lähetään maksutiedot palkkojen veroista. Pelkästään yrittäjän omaa palkkaa laskiessa poimin maksetut summat kirjanpidosta ja muunnan tililtä maksetut summat nettopalkasta bruttopalkaksi ja syötän palkanlaskentaan. Tämä tapahtuu useimmiten kerran kuussa. Tässä tavassa on ongelma, koska tiedot poimitaan kirjanpidosta. Laskenta vaatii, että kirjanpito on toimitettu ja tehty. Myös omistajan palkanlaskennat usein tulevat kuukauden perässä. Koska helmikuun lopussa lukitaan helmikuun aikana maksetut palkat, ei helmikuun kirjanpitoa ole vielä toimitettu toimistolle. Asiakas saattaa toimittaa helmikuun kirjanpidon vasta huhtikuun alussa, sillä verojen ilmoitus ja maksupäivä on kahdestoista huhtikuuta. Tämä aiheuttaa sen, että palkanlaskennassa voi tulla kuukausi, ettei palkanlaskentaa ole lainkaan. Kun taas seuraavassa kuussa voi olla kahden kuukauden palkat.

Kuva 2 palkanlaskennan prosessi

Kuten kirjanpidot, myöskään palkanlaskennat eivät ole useimmiten vaikeita, mutta tarkkuutta vaativia. Kirjanpidosta poiketen virhe palkanlaskennassa vaikuttaa heti henkilön tuloihin. Useimmat kirjanpidon virheet voidaan yleensä oikaista melko helposti ja ne vaikuttavat useimmiten vain maksettavaan arvonlisäveroon. Suurimmat haasteet palkanlaskennassa liittyvät työehtosopimuksiin. Sopimukset eroavat toisistaan ja sopimusten sisällöt muuttuvat ja sisältöä on joskus pakko lukea tarkemmin. Kuva 2. havainnollistaa palkanlaskennan prosesseja selkeästi.

2.3 Tilinpäätös

Tilinpäätökset eivät ole aivan niin rutiininomaisia kuin kirjanpidot ja palkanlaskennat. Suurin syy on se, että tilinpäätökset sijoittuvat suurelta osin alkuvuoteen. Kun tilinpäätöksiä aletaan tekemään, on niiden teko osittain päässyt jo unohtumaan. Joillakin osakeyhtiöillä loppuu tilikaudet muulloin kuin vuoden lopussa. Näiden teko hieman auttaa pitämään tilinpäätökset muistissa läpi vuoden.

Perus tilinpäätösrutiini minulla on, että tulostan yrityksen tuloslaskelman ja taseen loppuneelta tilikaudelta. Tulostan myös tai ainakin avaan ruudulle edellisen tilikauden tilinpäätös-vientien päiväkirjan. Tästä päiväkirjasta näkee nopeasti, jos tilinpäätöksessä on tehty jotain poikkeavia kirjauksia, joita mahdollisesti pitää tehdä myös tällä tilikaudella. Aluksi puran mahdolliset edellisen tilikauden siirtosaamiset ja velat, jos niitä ei vielä ole purettu. Tämän jälkeen lähdän yleensä käymään tilejä läpi taseesta yksi kerrallaan ja mietin vaatiiko kyseinen tili jotain oikaisuja. Tyypillisimpiä oikaisuja ovat esimerkiksi arvonlisäverovelkatiliin liittyvät oikaisut. Arvonlisäverovelkatili voi mennä miinus merkkiseksi, jolloin yrityksellä on saatavaa arvonlisäveroa. Tällöin velkatili tyhjennetään ja saldot siirretään arvonlisäverosaataviin taseen toiselle puolelle.

Oikaisujen jälkeen käyn vastaavalla tavalla läpi myös tuloslaskelman tilit. Tässä useimmiten vertailen tilien saldoja viime vuoden vastaaviin saldoihin. Jos vuosien välillä on suuria eroja, käyn pääkirjasta läpi tilille tallennetut summat ja tarvittaessa tutkin tositemapista kyseiset tapahtumat. Kun tilit on silmäilty läpi ja mahdolliset oikaisut on tehty, teen palkkojen lomapalkkavaraukset sekä vakuutusten täsmäykset. Myös muut oikaisut kirjaan tässä vaiheessa. Vasta viimeiseksi lasken omaisuuden poistot. Osakeyhtiöllä tulee vielä verolaskelma poistojen jälkeen.

Kun tilinpäätös on omalta osaltani tehty, vien sen vielä tarkastettavaksi johtajamme huoneeseen. Hän vielä lopuksi silmäilee tilinpäätöksen läpi ja ilmoittaa mahdollisesta tilintarkastuksesta ja tekee veroilmoitukset tilinpäätöksen tiedoilla. Jokainen tilinpäätös on hieman erilainen. Joskus kirjauksia on vain muutama ja tilinpäätös on tehty muutamassa minuutissa. Jos-

kus taas tilinpäätökseen voi mennä kuitenkin useampi päivä. Tyypillisimpiä aikaa vieviä oikaisuja ovat vakuutusmaksutilien täsmäykset sekä veroihin liittyvät oikaisut. Pääsääntöisesti voidaan olettaa, mitä tarkemmin kirjanpito on tehty, sitä vähemmän tilinpäätösvaiheessa on selvittämistä.

Tilinpäätös on ongelmien kannalta vastaavanlainen kuin tavalliset kuukausikirjanpidot. Useimmiten ne menevät rutiinilla, mutta satunnaisesti tulee eteen uusia asioita tai ongelmia. Koska omien asiakkaideni tilinpäätökset ovat suhteellisen yksinkertaisia, tulee harvoin eteen kovinkaan pahoja ongelmia. Mahdolliset ongelmat selviävät oikeastaan samalla tavalla kuin kirjanpitoja tehtäessä. Tyypillisesti verottajan internetsivut ovat hyvä tietolähde, kuten myös työpaikallamme olevat kirjat. Myös työkavereiden konsultointi on hyvä tietolähde. Tilinpäätösvaiheessa melko usein on oltava myös vakuutusyhtiöihin yhteydessä. Olen huomannut, että tilinpäätökset ovat asia, jonka oppii vain tekemällä. Koen, että juuri tilinpäätöksien tekeminen on itselläni suurin kehittymisen kohde nykyisissä työtehtävissä. Osaamiseni tilinpäätöksissä kuitenkin riittää nykyisiin asiakkaisiini suhteellisen hyvin. Rakennusalan perustajaurakointiin liittyvät asiat kaipaasi kuitenkin hieman perehtymistä ja mahdollisesti kouluttamista.

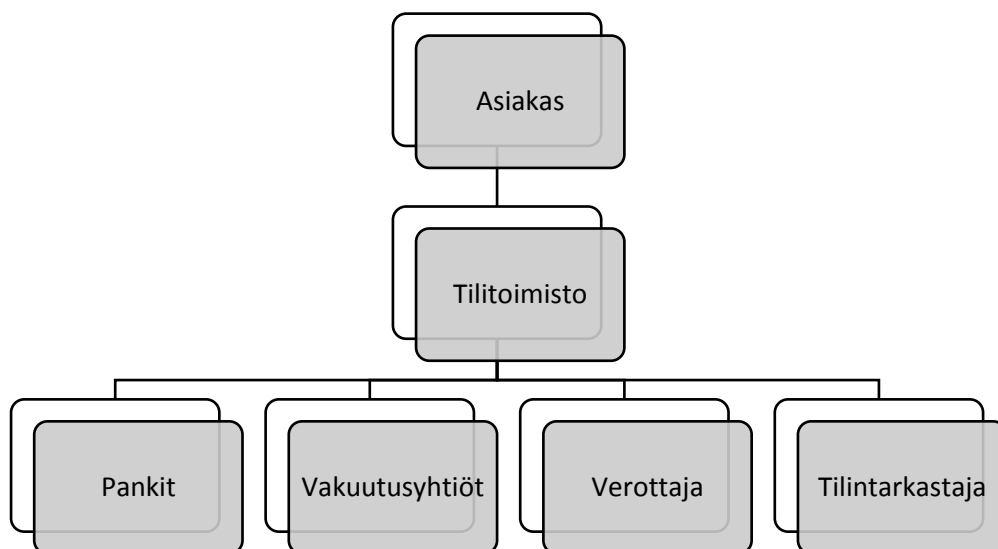
2.4 Muut

Kirjanpidon, palkanlaskennan ja tilinpäätösten lisäksi tehdään satunnaisesti myös muita asioita. Useimmat näistä liittyvät ongelmien ratkaisuun. Asiakkaat voivat esimerkiksi kysyä verotukseen liittyviä asioita. Juuri nämä asiat ovat itselleni ehkä suurin kehitystä vaativa osa-alue. Esimerkiksi en ole itse täyttänyt veroilmoituksia asiakkaille. Mielestäni niiden opettelu olisi seuraava iso asia ammattitaidon kehittämässä. Veroilmoituksessa tiivistyy lopulta kaikki se työ, jota on tehty kirjanpidossa, palkanlaskennassa ja tilinpäätöksessä.

2.5 Ulkoiset sidosryhmät

Työssäni tärkeimmät ulkoiset sidosryhmät ovat asiakkaat ja verottaja. Asiakkaat toimittavat aineiston ja me pyrimme olemaan tarvittaviin sidosryhmiin yhteydessä asiakkaan puolesta. Näin tilitoimiston asiakas pystyy keskittymään omaan toimintaansa. Verottajan lisäksi olemme satunnaisesti yhteydessä vakuutusyhtiöihin, pankkeihin, tilintarkastajaan, ELY keskuksen, kaupunkeihin ja satunnaisesti asiakkaiden asiakkaisiin. Tärkein sidosryhmä on verottaja, jonka aikamääreiden mukaan toimimme ja jolle suurin osa ilmoituksista menevät. Kuukausittain olemme yhteydessä vakuutusyhtiöihin palkanlaskennan työeläkevakuutusten takia. Tilikauden lopulla olemme yhteydessä tilintarkastajaan, jos kirjanpito on tilintarkastuksen ehdot täyttävä. Vuoden lopussa olemme palkkojen osalta yhteydessä tapaturmavakuutusyhtiöön ja työtömyysvakuutusrahastoon. Vuorovaikutus verottajan kanssa on pääsääntöisesti sitä, että me ilmoitamme sähköisesti arvonlisäveroilmoitukset sekä työnantajasuoritusilmoitukset kuukausittain. Käytämme ilmoitusten lähettämiseen Postin hallinnoimaa TYVI järjestelmää, johon pääasiassa syötetään kirjanpidon tai palkanlaskennan tuottamat sähköiset ilmoitukset. Melko

harvoin annamme kuukausittain ilmoitettavia veroilmoituksia suoraan verottajalle. Ongelmatilanteissa olemme yhteydessä puhelimitse verottajaan. Samalla tavalla menevät työeläkeläilyilmoitukset vakuutusyhtiöiden kanssa. Muiden satunnaisten sidosryhmien kanssa olen yhteydessä pääsääntöisesti sähköpostilla. Yleistä on, että asiakkaallamme on ongelma ja hän kysyy meiltä apua tähän. Me pyrimme sen jälkeen olemaan yhteydessä oikeisiin tahoihin ongelman selvittämiseksi. Nykyään pankit ja osa vakuutusyhtiöistä luovittavat tietoja tilitoimistoille huonosti ja yrittäjän tulee itse olla yhteydessä kyseiseen yhtiöön. Tällaiset ongelmat tietojen luovuttamisen suhteen ovat ikäviä, koska tilitoimistolla on usein jo valmiiksi runsaasti tietoa asiakkaasta ja melko suuret valtuudet. Meillä on yksityiskohtaiset tiedot yrityksen toiminnasta kirjanpidon muodossa sekä työntekijöiden tiedot henkilötunnuksista mahdollisiin ulosottoihin. Siksi tuntuu oudolta, että esimerkiksi työeläkeyhtiöt eivät anna yrityksen työeläketietoja meille. Nämäkin ongelmat ovat usein satunnaisia ja riippuvat asiakaspalvelijasta. Koskaan ei voi olla täysin varma saako tietoja.

Kuva 3. Ulkoiset sidosryhmät

Kuvan 3. taulukko kuvaa sidosryhmien vuorovaikutusta. Asiakas voi totta kai itsekin olla yhteydessä esimerkiksi pankkiin, mutta kirjanpitoon liittyvät asiat hoidetaan usein meidän kautta. Pankin tarvitsemat tuloslaskelmat tai tilinpäätöstiedot toimitetaan meidän kautta.

2.6 Sisäiset sidosryhmät

Meillä ei käytännössä ole palavereja toimistossamme. Itse en myöskään ole kokenut niitä tarpeelliseksi. Pystymme hoitamaan tarvittavat asiat ja ongelmat kasvotusten sekä kahvitauoilla. Toimistomme on sen verran pieni, että kaikki ongelmat pystytään hoitamaan kasvotusten, eikä sähköpostia tarvita työntekijöiden väliseen kommunikointiin. Ainoa ongelma on se, että henkilökunnan työajat eivät ole aivan yhtenäiset. Mielestäni tästä on kuitenkin aiheuttanut hyvin vähän ongelmia.

2.7 Käsitteet

Oma-aloitteiset verot: Oma-aloitteisia veroja ovat verot, joiden laskemisesta, ilmoittamisesta ja maksamisesta yrittäjä itse vastaa tai yrittäjän valtuuttama henkilö tai yritys eli tilitoimisto. Yleisimpiä työssäni ja tässä opinnäytetyössä eniten esille tulevia veroja ovat arvonlisävero (myöhemmin alv), työnantajasuoritukset (myöhemmin TAS), ennakonpidätykset osingoista sekä ennakkovero.

OmaVero palvelu: Verottajan palvelu yrityksille ja yksityisille henkilöille. Tähän kirjautuvat yrityksen maksamat arvonlisäverot, työnantajasuoritukset sekä ennakonpidätykset ja näiden suoritukset. Periaatteessa tämä toimii kuin pankkitili. Jos tili on miinuksella, yrityksellä on velkaa verottajalle. Jos se on plussalla, yrityksellä on saatavaa. Jos veroilmoituksella on annettu ilmoitus, jossa yrityksellä on maksettavaa arvonlisäveroa, tilin saldo menee miinukselle. Kun yritys maksaa arvonlisäveron ajallaan, se vähentää OmaVeron saldoa. Yritys voi maksaa kaikki oma-aloitteiset verot vaikka yhdellä kertaa, koska kaikilla veroilla on sama viitenumero ja ne maksetaan samalle tilille. Tästä saatan käyttää satunnaisesti termiä verotili. Verotili on vanha verottajan palvelu, johon yritysten maksamat verot kirjautuivat. OmaVero korvasi verotilin, mutta mielestäni nimitys sopii edelleen sille hyvin. (OmaVero 2018.)

Työnantajasuoritukset eli TAS: Työntekijän tai yrittäjän palkasta pidettävä ennakonpidätys sekä sosiaaliturvamaksu.

YEL: Lakisääteinen yrittäjän eläkevakuutus.

TyEL: Työntekijän eläkevakuutus.

2.8 Työkalut ja ohjelmistot

Työssäni käytän pääasiassa Finagon Tikon taloushallintaohjelmistoja. Päivittäin käytössä ovat kirjanpito sekä palkanlaskenta -osuudet. Näiden lisäksi käytän Microsoftin Office ohjelmistojä. Meillä ei ole täysin sähköisiä palveluita käytössä, jolloin pääasiassa käsittelemme asiakkaiden paperisia tositteita.

2.8.1 Finago Tikon

Käytössämme on Finagon Tikon pilvipalveluohjelmisto. Yrityksemme siirtyi käyttämään pilvipalveluita vasta vuoden alussa. Pilvipalveluiden käyttö on osaltaan helpottanut työtä, koska mm. etätöiden teko on helpottunut. Pilvipalveluihin voidaan helposti kirjautua lähes mistä vain. Myös taloushallinto-ohjelmistoa koskevat päivitykset ovat helpottuneet, koska niitä ei tarvitse enää itse hoitaa. Lisäksi oman palvelimen ylläpito ei enää ole kustannustehokasta. Yrityksemme oma palvelin oli tulossa käyttökänsä päähän ja sen uusiminen olisi ollut melko kallista.

Ihan täysin sulavaa siirtyminen oman palvelimen käyttämisestä pilvipalveluihin ei ole ollut. Itse olen havainnut aika-ajoin pientä viivettä kirjanpito-ohjelmaa käytettäessä. Ongelma ei ole ollut niin suuri, että sitä olisi vielä lähdetty selvittämään. Lisäksi on vielä epäselvää, johtuuko viive ohjelmistosta, internetyhteydestä, palomuurin asetuksista, työkoneesta tai jostain muusta. Aika-ajoin tulee myös hetkiä, jolloin ohjelmisto hidastuu koko yrityksessä ja voi sulkea pois sen, että se olisi työkoneesta riippuvaa. Työn luonteesta johtuen, pienetkin viiveet aiheuttavat suhteellisen paljon lisätyötä. Kirjanpitoa tallentaessa, tulee näppäinpainalluksia useita sekunnissa. Korjaaminen vie paljon aikaa, jos jokin näistä näppäinpainalluksista jää rekisteröitymättä järjestelmään.

Emme toistaiseksi ole nähneet tarpeelliseksi siirtyä täysin sähköiseen kirjanpitoon. Kysyntää tälle palvelulle on meidän asiakkaiden keskuudessa ollut melko vähän. Lisäksi täysin sähköiseen palveluun siirtyminen edellyttää melko kalliita lisenssimaksuja - ainakin nykyisellä järjestelmällä. Täysin sähköisellä palvelulla tarkoitetaan sitä, että asiakkaat skannaavat laskunsa sähköiseen muotoon ja ne siirretään kirjanpito-ohjelmaan. Tässä olisi se hyöty, että paperista pääsisi eroon, joka puolestaan vapauttaisi tilaa yrityksen arkistoista ja etätyöskentely helpottuisi entisestään.

2.8.2 Microsoft Office

Käytämme Microsoft Officen vuoden 2013 versiota. Officen ohjelmistoista päivittäisessä käytössä on sähköpostiohjelmisto Outlook sekä Excel-taulukkolaskenta. Omiin työskentelytapoihin kuuluu yhteydenpito asiakkaisiin pääasiassa sähköpostin välityksellä. Koen sähköpostin parhaaksi yhteydenottotavaksi, koska yrittäjät joiden kanssa työskentelen, ovat kiireisiä, eikä heillä ole aikaa vastailla puhelimeen kesken työpäivän. Sähköpostin voi lukea ja vastata sitten, kun on aikaa. Tämä, kuten moni muu asia on asiakaskohtaista. Joillekin asiakkaille, edelleen tänä päivänä, sähköpostin lukeminen on vaivalloista ja heitä on äärimmäisen vaikea tavoittaa sen kautta. Yksi tärkeä syy sähköpostin käyttämiselle on se, että siitä jää todistusaineisto muistiin kirjallisessa muodossa. Tähän todistusaineistoon voidaan viitata, jos tulee myöhemmin ongelmia tai asiakas väittää olleensa tietämätön jostain asiasta. Sähköpostikaan ei ole täysin luotettava ja satunnaisesti ei sähköpostit ole menneet asiakkaalle perille.

Excel on minulla pääasiassa työseurantatyökaluna. Olen listannut asiakkaat Exceliin ja tähän tiedostoon merkitsen, kun asiakkaan kuukauden työt on tehty. Lisäksi merkitsen taulukkoon tehtyjen töiden määrät. Satunnaisesti käytän Exceliä myös muuhun laskentaan.

3 Päiväkirja

3.1 Ensimmäinen viikko

12.3. Maanantai

Päiväkirjaopinnäytetyön ensimmäinen päivä oli tyypillinen kuun 12. päivä, joka on siis yritysten oma-aloitteisten verojen maksupäivä. Oman työni osalta tämä merkitsee sitä, että viimeiset, yleensä muutamat pienemmät, asiakkaat, tuovat kirjanpitoaineistonsa toimistolle. Itselläni on omat vakioasiakkaat, jotka toimittavat aineiston viime hetkillä, joten niitä osaa odottaa. Tämä olisi melko ongelmallista, jos useammat ja suuremmat asiakkaat toisivat aineistonsa myöhässä.

Tein päivän aikana kolme pientä, toisistaan eroavaa, kirjanpitoa. Jokainen niistä oli omalla tavallaan hyvin tyypillinen mikroyrityksen kirjanpito. Ensimmäinen kirjanpito oli kommandiittiyhtiö. Yrityksellä ei ole käytännössä ostoja ollenkaan, joten kirjanpito koostuu vain muutamasta myyntilaskusta, puhelinlaskusta, yrittäjäneläkemaksusta ja tiliotteista. Toinen asiakas oli arvonnäkövero-velvollisuutensa helmikuussa lopettava toiminimi, metallityö yrittäjä, jonka kirjanpito koostui kirjanpitolaskusta sekä puhelinlaskusta. Myyntiä yrityksellä ei ole ollut enää muutamaan kuukauteen ja yrittäjä onkin siirtynyt jo vakituiseen palkkatyöhön toisen henkilön palvelukseen. Kolmas kirjanpito oli pieni osakeyhtiö, jossa yrittäjä on ainoa työntekijä. Yrityksen päätoimi on konsultointityö ulkomailla. Sivutoimena hän järjestää myös musiikkiesityksiä. Yrittäjä toimitti neljä sivua tiliotteita ja kaksi tulolaskua. Puuttuvia tositteita oli toistakymmentä. Erityisesti osakeyhtiöillä olisi tärkeää, että he toimittavat kaikki tositteensa. Jos tositteita puuttuu, joudutaan puuttuvat kirjaamaan osakaslainoihin tai saataviin. Osakaslainoja joudutaan huonoimmassa tapauksessa kuittaamaan maksettavista osingoista pois tai jopa kirjaamaan palkaksi. Useimmiten puuttuvat tositteet kuitenkin toimitetaan jälkikäteen.

Kävin läpi myös tiedot asiakkaiden tehdyistä töistä, jotka merkitsin Excel-tiedostoon. Vertaan näitä tietoja kirjanpidon näyttämiin tietoihin. Laitan sähköpostimuistutuksen, jos ilmenee, että jokin asiakas on epätyypilliseen tapaan jättänyt tuomatta kirjanpitoaineiston tai hänellä on palkkatiedot ilmoittamatta. Tänään ei ollut yhtään muistutettavaa asiakasta, mikä on hyvä asia. Epätyypillisellä tavalla tarkoitan sitä, että tässä työssä tapaa erilaisia ihmisiä ja joillekin yrittäjille ns. papereiden käsitteleminen on melko vastenmielistä hommaa. Vaikka yrityksellä muuten menisi hyvin, saattavat paperit olla tuomatta monelta kuukaudelta. Huonoimmassa tapauksessa veroja on perinnässä, vaikka yrityksellä olisi hyvä maksukyky.

13.3. Tiistai

Toinen päivä oli melko hiljainen. Tein aamupäivästä yhden helpohkon kirjanpidon sekä aloitin omien asiakkaideni tilinpäätösten tekemisen. Yleensä tilinpäätösten ajankohta rajoittuu tähän alkuvuoden ensimmäiselle neljännekselle, kun osakeyhtiöiden tilikaudet loppuvat pääsääntöisesti vuoden vaihteeseen. Myös ammatinharjoittajien eli toiminimien tilinpäätökset pitää tehdä maaliskuun loppuun mennessä, koska veroilmoitukset jätetään huhti- ja toukuun aikana.

Vuoden aikana jotkin työhön liittyvät asiat saattavat unohtua, koska pääsääntöisesti tilinpäätökset sijoittuvat yhteen ajankohtaan vuodessa. Tämä on hieman ongelmallista oman työn osalta. Sen vuoksi aloitan tilinpäätösten tekemisen muistelemalla ja palauttelemalla mieleen työvaiheet. Tulostan usein yrityksen edellisvuoden tilinpäätöskauden päiväkirjan, josta ilmenee kaikki tilinpäätöksessä tallennetut viennit. Usein tilinpäätöksessä jotkin työvaiheet toistuvat joka vuosi, kuten esimerkiksi poistot, jos yrityksellä poistettavaa omaisuutta ja palkkojen lomapalkkavaraukset, jos yrityksellä on henkilökuntaa.

Ensimmäiseksi tilinpäätökseksi valitsin suurehkon maa- ja vesirakentamiseen erikoistuneen osakeyhtiön. Valitsin tämän yrityksen ensimmäiseksi siksi, että yrittäjä pyysi viime perjantaina yhtiön vuoden 2017 tilinpäätöstietoja. Yritys on aikeissa hankkia 150 000€:n arvoista kaivinkonetta lisävarusteineen sekä uusia liikennelupia. Liikennelupahakemukseen sekä luotottaja, joka rahoittaa kaivurin, että ELY-keskus, haluavat vuoden 2017 tilinpäätöstiedot. Aloitin tilinpäätöksen teon siten, että tulostin yrityksen tulolaskelman ja taseen, päiväkirjan sekä pääkirjan koko vuodelta. Kävin tuloslaskelman tilikaudella käytetyt tilit läpi ja etsin sieltä epämääräisiä käytettyjä tilejä, jotka näyttävät siltä että niiden ei välttämättä kuuluisi olla siellä. Huomiota kiinnittäviä tilejä ovat mm. sellaiset joilla on ollut saldoa tänä vuonna, mutta ei viime vuonna. Nämä saattavat viitata siihen, että talletusvaiheessa on tullut näppäilyvirhe. Huomio kiinnittyikin toimitilojen kuluryhmässä sähkötiliin, jolla oli saldoa, vaikka vertailuvuonna 2016 ei saldoa ollut. Yrityksellä ei myöskään ole omia toimitiloja, joten lähdin tutkimaan tätä asiaa. Sain selville, että arvonlisäverovähennettävälle sähkötilille oli kirjattu yrityksen työntekijän yksityinen sähkölasku. Yrittäjällä ja työntekijällä on keskinäinen sopimus ja sen vuoksi sähkölaskut näkyvät yrityksen tilillä. Yritys maksaa työntekijän puolesta vuokran ja sähkölaskun. Nämä kulut pidätetään työntekijän palkasta myöhemmin. Ongelman tämä aiheuttaa siksi, että työntekijä on ollut lomautettuna viime marraskuusta lähtien. Tarkoitus oli kirjata kaikki työntekijän kulut tilille 3764. Kaikki palkoista pidätetyt rahat kirjaetaan myös samalle tilille. Valitsin tiliksi tuloslaskelman liiketoiminnan muissa tuotoissa olevan tilin. Tarkoituksena oli käytännössä kuukausittain täsmätä tuo tili, jolloin se näyttää nolaa kuun lopussa. Nyt tuo ei toteudu, koska työntekijä on lomautettuna, mutta yritys maksaa edelleen työntekijän kulut. Tämän vuoksi joutunen siirtämään saldot taseeseen saatavaksi työntekijältä. Jään pohtimaan tätä asiaa ja joudun palaamaan siihen huomenna. Jälkiviisaana

voikin todeta, että sekatilit, johon kirjataan sekä tulot että menot, ovat usein huono ratkaisu. Päädyin tähän sen hetkisten tietojen perusteella, koska minulla ei ollut tietoa siitä, että työntekijä lomautetaan. Jälkikäteen ajateltuna, olisi pitänyt käyttää suoraan taseen saatavat puolella olevaa tiliä.

14.3. Keskiviikko

Pääsin jatkamaan tilinpäätöksen tekoa tänään. Edellisenä päivänä oli pieniä teknisiä ongelmia käyttöjärjestelmän päivitysten kanssa. Jouduin myös lähtemään hieman aikaisemmin töistä. Jatkoin työskentelyä tiistaina kohtaamani ongelman parissa ja päädyin kirjaamaan henkilökunnan yksityiset kulut taseeseen saatavaksi. Aika iso osa pienten yritysten tilinpäätöksissä liittyy virheiden korjaukseen tai tuloslaskelman selkeyttämiseen. Selkeyttämällä tarkoitetaan sitä, että verrataan tämän vuoden lukuja viime vuoden vastaaviin lukuihin ja etsitään sieltä eroavaisuuksia vuosien välillä. Tässä kyseisessä tapauksessa huomasin, että kulutilillä maksetut kilometrikorvaukset olivat plusmerkkistä saldoa. Tässä oli selvästi jotain outoa, koska kulut ovat miinus merkkisiä tuloslaskelmassa. Selvisi, että siinä on tullut näppäilyvirhe ja kyseessä oli ajoneuvovakuutusmaksun palautus. Alun perin tämä olisi kuulunut kirjata ajoneuvovakuutukset 7574 tilille ja se oli kirjattu tilille 7874 kilometrikorvaukset. Tämä on esimerkki siitä, millaisia virheitä kirjanpitoa tallettaessa syntyy melko helposti. Tässä kyseisessä tapauksessa ei aiheutunut harmia, koska saldot voi siirtää tililtä toiselle, kun alkuperäisessä summassa ei ole arvonlisäveroa mukana. Lisäksi oli myös toinen vastaava korjaus, jossa oli kirjattu 4050 tilille kun piti kirjata 4450 tilille. Nämä tilit ovat molemmat arvonlisäverollisia tilejä. Tämä tarkoittaa sitä, kun summa kirjataan arvonlisäverolliselle tilille, kirjanpito-ohjelma vähentää tallennetusta summasta arvonlisäveron. Koska molemmat tilit olivat arvonlisäverollisia, riittävä toimenpide oli, että arvonlisäverottomat summat siirretään tililtä toiselle. Tilinpäätös vaiheessa arvonlisäverollisia tilejä käsiteltäessä pitää olla tarkkana, ettei anna ohjelman tehdä arvonlisävero vähennyksiä, koska tässä vaiheessa käsitellään vain arvonlisäverottomia summia. Tämä siirtää minut takaisin ensimmäisen ongelman pariin koskien työntekijän sähkölaskua. Summa oli kirjattu arvonlisäveroa vähentävälle sähkötilille ja halusin siirtää sen saatavaksi työntekijältä. Kun summa oli kirjattu 7390 tilille, ohjelma oli vähentänyt siitä arvonlisäveron pois. Halusin kirjata koko summan arvonlisäveroineen saataviin, koska yritys ei voi vähentää arvonlisäveroa työntekijän sähkölaskusta. Koska arvonlisäverot ilmoitetaan kerran kuukaudessa verottajalle, ei tämän sähkölaskun takia kannattanut alkaa tekemään joulukuulle uutta arvonlisäveroilmoitusta. Tällöin yritys maksaa vähennetyn arvonlisäveron takaisin tulevaisuudessa, mutta sähkölaskun tulosvaikutus kumotaan tilinpäätöksessä. Kirjaus tehdäänkin siten, että koko sähkölaskun summa kirjattiin taseeseen edellä mainitulle saataviin työntekijöiltä ja sähkölaskutililtä vähennettiin arvonlisäveroton sähkölaskusumma. Tällöin jää erotukseksi sähkölaskun arvonlisäveron verran, joka kirjataan siirtovelaksi. Siirto-

velat ovat tilinpäätöksen vientejä, jotka pääsääntöisesti kumotaan seuraavalla tilikaudella. Samalla tein purkutositteet seuraavalle tilikaudelle.

Näiden pienten virhekorjausten jälkeen kävin hakemassa verottajan OmaVero palvelusta yrityksen yhteenvedon verojen maksutilanteesta. Tähän palveluun tulee näkyviin kaikki yrityksen oma-aloitteisten verojen ilmoitukset, maksut sekä mahdolliset viivästyskorot. Tarkistin ja tulostin yrityksen joulukuun maksujen yhteenvedon. Yhteenvedosta näkee, että yritys on hoitanut kaikki maksunsa ajallaan. Voisi olettaa, että yrityksen taseen velkatilit arvonlisäverolle, sotulle ja ennakonpidätykselle täsmäisivät, mutta näin ei ollut. Edellisvuoden tilinpäätöksessä oli kirjattu summa verotilisaataviin, joka täsmäsi näiden kolmen veron kanssa. Eroja näihin tileihin voi tulla silloin, kun yritys maksaa veron ja se lähtee pankkitililtä, mutta ei vielä kuitenkaan näy verotilillä maksuaikaviiveen vuoksi. En kokenut, että tätä olisi pitänyt tarkemmin selvittämään, koska verotili näyttää, että yritys on maksanut veronsa ja ilmoitukset on tehty ajallaan. Verotilillä oli jonkin verran saatavaa, joten tämä saatava kirjataan verotilisaataviin.

15.3. Perjantai

Jatkoin jälleen tilinpäätöstä. Ensin täsmäsin lainojen ja osamaksujen tilit. Näihin tileihin tulee monesti pieniä, muutaman euron, eroja. Tämä johtuu esimerkiksi muutaman päivän myöhässä maksetusta osamaksusta. Tässä tilinpäätöksessä oli vain yksi erotus osamaksutileissä ja se oli syntynyt jo osamaksua luotaessa. Asiakas oli ostanut auton tilikauden puolivälissä. Auton osamaksusopimuksessa oli 180 €:n suuruinen osamaksusopimuksen luontimaksu, joka oli kirjattu osamaksutilille ja nyt tili erotti tuon verran. Summa siirrettiin osamaksutililtä lainanhoitokuluihin.

Seuraavaksi tein poistot yrityksen kalustosta. Tässä tapauksessa se oli aika yksinkertainen 25 %:n poisto kaluston tase arvosta, koska yrityksellä ei taseessa ole muuta kuin pakettiautoja sekä työkoneita. Tässä kohtaa piti tarkistaa ja muistuttaa mieleen hieman poistosääntöjä. Elinkeinoverolaissa lukee poistoista seuraavaa: ”Ammattimaiseen liikenteeseen käytetyn auton hankintamenosta poistetaan verovelvollisen vaatiessa sinä verovuonna, jona auto on otettu käyttöön, enintään 25 prosenttia, kahtena seuraavana verovuotena enintään 20 prosenttia ja sen jälkeisinä verovuosina enintään 15 prosenttia. (Finlex EVL 33 § 1998.)”. Oletin, että tässä tapauksessa ammattimaiseen liikenteeseen käytetyllä autolla tarkoitetaan esim. linja-autoa eikä pakettiautoa.

Tämän jälkeen tein lomapalkkajaksotukset työntekijälle. Yritys käyttää kesätyöntekijöitä, koska yrityksen toiminta on keskittynyt kesäkausiin. Kesätyöntekijöille maksetaan lomarahat ja korvaukset aina palkan yhteydessä prosenttiperusteisesti. Vain yksi työntekijä on vakituinen, jolle joudutaan tekemään lomapalkkajaksotukset. Lomanmääräytymiskausi on 1.4. - 31.3. ja ajalta 1.4. - 31.12. pitää laskea työntekijän lomapalkka ja tehdä siitä tilinpäätökses-

sä varaukset. Lomat merkitään kulujen syntyvuoden tilinpäätökseen, vaikka ne pidetään ja maksetaan vasta ensi vuonna. Tämä oli melko yksinkertainen toimenpide, koska tähän on valmis Excel-pohja, johon vain syötetään työntekijöiden bruttopalkka.

Tämän jälkeen tein vielä alustavan verolaskelman. Tähänkin on valmis Excel-pohja, johon syötetään yrityksen tuloslaskelmasta tiedot ja saadaan alustava arvio yrityksen maksettavasta verosta. Yrityksen tilikauden tulos oli arvioitua parempi, joten maksettavaa jäännösveroa tulee melko paljon. Laitoin asiakkaalle sähköpostilla tästä viestin, jotta hän osaa varautua siihen, kun verottaja aikanaan välittää viralliset maksutiedot.

Pääsin vielä loppupäivästä aloittamaan erään keittiöitä valmistavan ja asentavan yrityksen kirjanpitoa. Kirjanpidon ei pitäisi tuottaa suurempia ongelmia, joten pääsen varmaan maanantaina aloittelemaan toiminimien tilinpäätöksiä.

Ensimmäisen viikon analyysi

Viikolla olisi voinut olla hieman aikaansaavempi. Ensimmäinen tekemäni tilipäätös oli melko laaja ja vei aikaa suhteellisen paljon. Suurin osa ajasta kului siihen, että palauttelin mieleen rutiinit tilinpäätöksissä.

Raportin kirjoittamisesta opin sen verran, että minun tulee pyrkiä kirjoittamaan raportit työpaikalla työpäivän loppupuolella tai työpäivän jälkeen. Oma muistini on sen verran huono, että kaiken muistaminen kaksi tai kolme tuntia työpäivän jälkeen on erittäin haastavaa. Pyrin myös viikkoraportin kirjoittamaan perjantaina työpaikalla, koska työpaikalla on melko laaja lähdeaineisto.

3.2 Toinen viikko

19.3. Maanantai

Työviikko alkoi siitä, mihin se perjantaina jäi. Tein kesken jääneen kirjanpidon loppuun. Vaikka työ olikin melko yksinkertainen, oli se melko laaja. Tähän meni suurin osa päivästä. Ainoa ongelmani tätä tehdessä oli oikeastaan se, että huomasin asiakkaan työeläkeyhtiöstä tulleen ilmoituksen, että heidän työeläkemaksujen viitteet ovat muuttuneet. Jäin hetkeksi miettimään sitä, että vaikuttaako tuo muutos meihin. Koska tällä asiakkaalla tiedot palkoista menevät työeläkeyhtiölle suoraan kuukausilitysten yhteydessä ja työeläkeyhtiö itse laskuttaa yritystä täsmällisellä TyEL summalla, ei tämä muutos kuitenkaan vaikuta meidän yritykseen. Ainoa asia on oikeastaan se, että asiakasta on palkanlaskennan yhteydessä syytä muistuttaa muuttuneesta viitenumerosta.

Kirjanpidon jälkeen pääsin aloittamaan ensimmäisen toiminimen tilinpäätöksen. Aloitan niiden tekemisen asiakasnumerojärjestyksessä selkeyttääkseni omaa tekemistä. Ensimmäinen oli melko pieni asiakas, jonka tilinpäätöksessä ei ollut montaa tilinpäätösvientiä. Lopulta vientejä tuli vain kymmenkunta. Näitä olivat mm. poistot, verotilin ja arvonlisäverovelkatilin täsmäykset. Asiakaan arvonlisäverovelkatili oli miinusmerkkinen eli asiakkaalla oli tilinpäätösvaiheessa saatavaa arvonlisäveroa. Saatavat piti siirtää arvonlisäverosaataviin. Lopuksi tein asiakkaalle arvonlisäveron alarajahuojennuslaskelman ja ilmoituksen verottajalle.

20.3. Tiistai

Pääsin aloittamaan työpäivän vasta puoliltapäivin, koska aamupäivällä piti hoitaa henkilökohtaisia asioita. Jatkoin tilinpäätösten tekoa asiakasnumerojärjestyksessä. Tänäään vuorossa oli pieniä yrityksiä, joiden tilinpäätösten tekoon ei mennyt paljoa aikaa. Tein kaksi pienen yrityksen tilinpäätöstä, joissa molemmissa oli noin kaksikymmentä vientiä. Kolmannessa tilinpäätöksessä kohtasin hieman ongelmia. Yrityksellä ei ole ollut tammikuuta lukuun ottamatta toimintaa koko tilikautena. Olen tehnyt tammikuun kirjanpidon aikanaan ja sen jälkeen asiakas on ilmoittanut minulle, että hän on lopettanut toimintansa, eikä hänestä ole sen koommin kuulunut. Yritys on vielä arvonlisäverorekisterissä, joten olen laittanut kuukausittain ”ei toimintaa” -ilmoituksen verottajalle. Jouduin tekemään yritykselle pienen tilinpäätöksen, koska tammikuussa oli kuitenkin vielä toimintaa. Tilinpäätöstä tehdessäni, huomasin, että yrityksellä on taseessa pakettiauto ja pakettiauton osamaksuvelka. Tiedän, että asiakkaalla ei ole pakettiautoa enää. Hän on sittemmin siirtynyt palkkatöihin, eikä hänellä ole tarvetta pakettiautolle tässä työssä. Laitoin tästä asiasta viestin asiakkaalle ja pyysin auton myynnistä kaupakirjan ja dokumentit osamaksuvelan maksusta. Tässä pakettiauton myynnissä ongelmana on se, että yritys on vähentänyt siitä arvonlisäveron, kun se on ostettu. Vähennettävät arvonlisäverot on pakettiautoja ostettaessa melko suuria, mutta arvonlisäverot maksetaan takaisin auton sen hetkisen myyntihinnan mukaan, kun pakettiauto myydään. Normaalisti yritykset vaihtavat pakettiauton uudempaan, kun sen käyttöikä alkaa olemana lopussa. Tällöin vanhasta autosta maksettava arvonlisävero ja uuden auton vähennettävä arvonlisävero kumoavat toisensa aika pitkälti. Lisäksi usein uudesta autosta saa suuremmat vähennykset kuin mitä vanhasta autosta joutuu maksamaan. Tässä tapauksessa asiakas on lopettamassa toimintaansa ja myynyt autonsa pois. Tällöin takaisinmaksettavaa arvonlisäveroa voi olla tuhansia euroja. Jouduin jättämään tämän tilinpäätöksen kesken ja odottaa yritykseltä selvitystä autoasiaan. Joudun todennäköisesti tekemään tässä tapauksessa joulukuulle uudet arvonlisäverolaskelmat.

21.3. Keskiviikko

Laitoin keskiviikkona aloittamani työn sivuun odottamaan asiakkaan dokumentteja ja siirryin seuraavaan tilinpäätökseen. Tämän tilinpäätöksen piti olla melko yksinkertainen. Tarkasteltuani yrityksen päiväkirjaa, tein huomion, että yrityksellä ei ole vakituisesti maksettuja YEL-maksuja ja tai ennakkoveroja. Maksuja on ollut epäsäännöllisesti tilikauden aikana ja maksetut summat ovat melko pieniä. Minulla on yrityksen ennakkoveroista maksusuunnitelma ja yrityksen tilikaudella maksetut summat eivät täsmänneet tuohon maksusuunnitelmaan. Ero voi johtua siitä, että yrittäjä on hakenut muutoksia ennakkoveroihin, mutta hän on unohtanut ilmoittaa siitä minulle. Yrityksen verotilillä oli lisäksi yrittäjän henkilökohtainen tilinumero. Se tarkoittaa sitä, että mahdolliset palautukset arvonlisäverosta menevät asiakkaan omalle tilille, eikä yrityksen tilille. Toiminimissä näillä ei sinällään ole merkitystä. Siitä ei vain tule meille ilmoitusta, onko nuo palautetut arvonlisäverot todellakin maksettu yrittäjän henkilökohtaiselle tilille, vai onko niistä pidätetty ennakkoerot tai jotain muita veroja. Kysytyäni asiakkaalta asiasta sähköpostilla, hän totesi, että ennakkoveroja todella on pidätetty palautuksista. Yrittäjä on lisäksi maksanut omalta tililtä ennakkoveroja, joita ei ole pidätetty palautuksista. Tämä herätti minut miettimään, onko yrittäjä maksanut yksityistililtä myös YEL-maksuja. Tässä asiassa ei auttanut muu kuin soittaa asiakkaan YEL-vakuutusta tarjoavalle yritykselle. Kävi ilmi, että asiakas on maksanut YEL maksuja suurimmalta osalta vuotta, vaikka kirjanpidon mukaan näitä maksuja on maksettu vain puolelta vuodelta. Tällöin kirjaus tehtiin siten, että puuttuvat vakuutusmaksut kirjattiin yksityistililtä maksetuksi. Kirjasin myös puuttuvat kuukaudet siirtovelaksi, jolloin niiden tulosvaikutus siirretään tälle vuodelle. Muita kirjauksia tässä tilinpäätöksessä oli vanhojen siirtovelkojen purku sekä arvonlisävero- ja verotilin täsmäys. Koska yrityksen arvonlisäveropalautukset menevät muualle kuin yrityksen tilille, johtaa se siihen, että arvonlisäverovelkatili ei täsmää. Tällöin se oikaistaan yksityistilin kautta. Tämän jälkeen kirjasin vielä poistot kalustosta sekä tein pienen korjauksen tilin saldoihiin ja tämä tilinpäätös oli valmis.

Päivän aikana tein vielä osakeyhtiön palkanlaskennan, joka sisältää viiden työntekijän palkat. Tämä meni melko rutiinilla ja mitään ongelmia ei ilmennyt.

22.3. Torstai

Torstaina sain tehtyä valmiiksi yhden pienen toiminimen tilinpäätöksen. Aamupäivän työstin toista tilinpäätöstä. Tilinpäätöksen tekovaiheessa huomasin, että asiakkaalla oli maksetut taloushallintopalvelut tilikaudella pyöreät nolla euroa. Minulla ei ole itsellä valtuuksia vahvistaa, onko asiakas todellakin jättänyt kirjanpitolaskunsa koko vuoden aikana maksamatta, vai onko hän kenties maksanut ne yksityistililtään. Laitoin asiasta johtajalle ilmoituksen ja hän tarkistaneen asian yrityksemme reskontrasta. Tämän kyseisen asiakkaan tapauksessa on mahdollista, että laskut ovat maksamatta. Kyseisellä asiakkaalla tapana, että verot ja osa ostoista ”pyöritetään” perintätoimistojen kautta. Tein ison osan tämän asiakkaan tilinpäätöksestä ennen kuin huomasin taloushallintokulujen puuttumisen. Suurin osa siitä ajasta kului verotilin

selvittämiseen. Onnekseni opin tänään, että omaveropalvelusta on mahdollista suodattaa tilikauden aikana maksetut verojen myöhästymismaksut. Maksuja laiminlyöneillä asiakkailta voi olla satoja myöhästymismaksuja veroista tilikauden aikana verotilillä. On selvää, että näitä ei voi lähteä yksitellen kirjaamaan, eikä mielellään edes laskemaan.

Verotili toimii samalla periaatteella kuin normaali pankkitili. Kun oma-aloitteisista veroista laitetaan veroilmoitus, esim. 1000 €, se kirjautuu verotilille. Nyt verotilillä on 1000 € saldoa verottajan hyväksi. Kun asiakas maksaa 1000 € verotilille, menee verotili nolville. Ongelma tulee, kun asiakas ei toimita kirjanpitoaineistoa tai maksaa veronsa myöhässä tai kokonaan maksamatta. Verottaja lisää verotilille arvioidun veron ilmoittamattomista veroista. Tämä arvio vaihtelee ilmeisesti asiakkaan maksamien verojen suuruuden mukaan. Tämä arvio voi tässä tapauksessa olla esimerkiksi 2000 €. Verottaja lisää 2000 € verotilille. Tämän lisäksi jättämättä jäänyt veroilmoitus maksaa kolme euroa päivässä myöhästymismaksua aina 135 €:n asti. Tuolle 2000 €:n verolle, tulee jossain vaiheessa myös veronkorotus. Näiden lisäksi negatiivinen verotilin saldo kasvaa koko ajan korkoa. Pahimmassa tapauksessa verottajan määräämä vero ja veronkorotus voi mennä perintään asti, jolloin siihen tulee luonnollisesti perintäkuluja mukaan. Kun asiakkaan veroilmoitus jonakin päivänä annetaan, verottaja kumoaa arvioverot ja veronkorotukset, mutta asiakas joutuu maksamaan kaikki myöhästymismaksut. Nämä voivat olla tilikauden aikana merkittäviä summia, jos yritys päästää tällä tavalla useamman kuukauden verot menemään. Kolmen euron myöhästymismaksu on jokaisesta verolajista, eli jokainen arvonlisäveron kuukausi-ilmoitus kerryttää tuota. Jos asiakkaalla on kolmen kuukauden arvonlisäveroilmoitukset ilmoittamatta, tulee niistä yhdeksän euroa päivässä viivästyskuluja. On täysin mahdollista, että asiakkaalla on palautettavaa arvonlisäveroa. Jos veroilmoitus on annettu myöhässä, voi asiakas joutua kuitenkin maksamaan verotilille. (Verohallinto 2017.)

Tämän asiakkaan mappi jäi odottamaan työpöydälleni. Toinen valmiiksi saatu tilinpäätös tuottanut vaikeuksia. Tähän tein vain yhden tilinkorjauksen sekä laskin poistot.

23.3. Perjantai

Lomalla

Toisen viikon analyysi

Asia, jota joudun vuosittain hieman kertaamaan ja katsomaan mahdolliset muutokset, on arvonlisäveron alarajahuojennus, joita tälläkin viikolla laskin. Alarajahuojennus koskee pieniä yrityksiä, joiden liikevaihto on alle 30 000 €. Jos yrityksen liikevaihto on alle 10 000 €, hyvitetään kaikki asiakkaan tilikauden aikana maksetut arvonlisäverot. Jos liikevaihto on enemmän kuin 10 000 €, lasketaan huojennus kuvan 4. osoittamalla kaavalla:

$$\text{vero} - \frac{(\text{liikevaihto} - 10\,000\text{e}) \times \text{vero}}{20\,000\text{ e}}$$

Kuva 4. Alarajahuojennus kaava

Verohallinnon (2017) mukaan, yrityksen ei tarvitse kuulua arvonlisäverorekisteriin, jos sen liikevaihto on alle 10 000 €. Alarajahuojennuksen takia on kuitenkin suositeltavaa, että yritys siihen kuuluu, vaikka yrityksen liikevaihto olisi jäämässä 10 000 €:n alapuolelle. Jos yritys ei kuulu rekisteriin, on siinä tietenkin riskinä se, että jos liikevaihto ylittää 10 000 €, voi yritykselle tulla tilikauden lopussa melko suurikin arvonlisävero maksettavaksi. Ja jos yritys kuuluu rekisteriin ja liikevaihto jää alle 10 000 €, saa yritys kaiken maksetun arvonlisäveron takaisin.

Eräs ongelma alarajahuojennuksessa kuitenkin on ja sille me yrityksen arvonlisäveron ilmoittajana ei oikein voida mitään. Ongelma on, kun yrityksen alarajahuojennusta lasketaan, se melkein vaatii, että yrityksen tilinpäätös on tehty. Melko harvoin tilinpäätöksessä tulee muutoksia liikevaihtoon, mutta on se mahdollista. Esimerkiksi huomattaessa, että yritys on unohtanut toimittaa tilikauden viimeiselle kuukaudelle kuuluvan merkittävän suuruisen myynnin, joka olisi kuulunut myyntisaataviin. Ongelma on, jos yrityksen tilikausi on päättynyt joulukuun lopulla ja joulukuun arvonlisävero-ilmoitus on jätetty viimeistään 12. helmikuuta., ei tilinpäätöstä ole vielä tuolloin tehty. Tällöin joudutaan tekemään korjausilmoitus arvonlisäverosta, kun tilinpäätös on tehty ja alarajahuojennuksen määrä selvillä. Korjausilmoituksella ilmoitetaan verottajan uuden käytännön mukaan alkuperäisen arvonlisäveroilmoituksen tiedot sekä niihin lisätyt muutokset, eli alarajahuojennus tässä tapauksessa. Alkuperäinen joulukuun vero on erääntynyt jo 12. helmikuuta maksettavaksi ja yritys on sen jo maksanut ja tiedot siitä on kirjautunut verotilille. Eli jos joulukuun arvonlisävero on 100 €. Yrityksen alv ilmoitus laitetaan verottajalle 12.helmikuuta ja yritys maksaa 100 € tuona päivänä. Tällöin verotili menee nolville. Kun joulukuulta laitetaan uusi ilmoitus, jossa ilmoitetaan joulukuun arvonlisävero 100€ + alarajahuojennus esim. -300 €. Tällöin yritykselle tulee hyvitetävää arvonlisäveroa 200 € joulukuulta. Tällöin voisi olettaa, että asiakkaalle tulee hyvitystä pankkitililleen 200 €. Näin ei kuitenkaan ole, koska verottajan verotilille yrittäjän itse maksamat ylimääräiset summat eivät palaudu automaattisesti yrityksen tilille, vaan ne jäävät saldoksi verotilille. Tässä tapauksessa verotili tulkitsee tuon yrittäjän ensin maksaman 100 € ylimääräiseksi maksuksi, ja se pitää anoa sieltä erikseen pois. Tämä ei ole kovin suuri asia, mutta aiheuttaa hie-man pohtimista satunnaisesti. Oman tietämykseni mukaan, tätä ongelmaa ei ole muutettu tänä vuonna. Mutta se jää nähtäväksi, kun summat ja ilmoitukset alkavat saapua verottajalle.

3.3 Kolmas viikko

26.3. Maanantai

Jatkoin maanantaina siitä mihin torstaina jäin. Tein päivän aikana valmiiksi yhden toiminimen tilinpäätöksen sekä toisen kommandiittiyhtiön tilinpäätöksen siihen pisteeseen, että jätin sen odottamaan yrittäjän matkalaskuja, jotka hän oli unohtanut toimittaa. Näiden lisäksi kirjoitin asiakkaalle huomautuksen maksamattomista kirjanpitolaskuista.

Ensimmäisessä pienessä toiminimen kirjanpidossa ainoa ongelmani oli samanlainen, joka oli toistunut toisessakin pienessä toiminimessä. Toiminimen toiminta on ajettu alas tilikauden lopussa ja taseessa on oikeastaan enää kalustoa jäljellä. Tässä tapauksessa yrittäjällä ei ollut kalustosta velkoja taseessa. Koska yrittäjällä kuitenkin oli vielä pientä toimintaa vuoden 2018 puolella, lähinnä pienten laskujen kuten puhelinelaskun maksamista, tein kalustosta normaalit 25 %:n poistot.

Toinen tilinpäätös oli kommandiittiyhtiö. Tämä on ainoa kommandiittiyhtiö asiakkaistani. Kirjanpidon näkökulmasta, tämä kyseinen kommandiittiyhtiö ei juuri eroa vastaavankokoisista toiminimistä. Erona vain se että, yrittäjä maksaa ennakoveronsa yksityistililtä ja matkalaskut kirjataan kirjanpitoon. Kommandiittiyhtiössä yhtiömiehet maksavat ennakoveronsa tulo-osuuksien mukaan eli sen mukaan, kuinka suuri osa tuloista kuuluu kellekin yhtiömiehelle. Koska yhtiömies maksaa ennakoveronsa yksityistililtä, minulle ei tule tietoa maksetuista summista, enkä näin ollen pysty yrittäjälle ilmoittamaan liian pienistä ennakoista. Kyseisen yrityksen tuloksen teko on melko tasaista vuodesta toiseen, joten mitään yllätyksiä veroihin tuskin tulee. Kommandiittiyhtiön tilinpäätöksessä ainoa asia joka tuotti hieman mietintää, oli vakuutusten jaksottaminen. Yrityksen tilikausi ei ole normaali 1.1. - 31.12. vaan se päättyy 31.5. ja lähes kaikki vakuutusmaksut, ainakin tässä tapauksessa, maksetaan parillisina kuukausina. Esimerkiksi asiakas maksaa YEL vakuutuksen joka toinen kuukausi, jolloin kolmannen maksun kausi on 1.5. - 30.6. Tällöin jaoin vakuutusmaksun siten, että puolet siitä kirjataan siirtosaamisiin ja sen tulosvaikutus siirretään seuraavalla tilikaudelle. Vastaavat jaksottamiset tein myös tapaturmavakuutukselle. Tällaiset jaksotukset tuntuvat melko turhilta, koska ne eivät ole kovin oleellisia ja ovat pieniä summia yhtiön toimintaan nähden. Tein jaksotukset kuitenkin, koska ne oli tehty viime tilikaudellakin. Näin tilinpäätökset ja tilikaudet ovat paremmin vertailukelpoisia. Ne kuvaavat myös realistisemmin yhtiön tulosta, vaikka muutokset olivat pieniä. Jaksotusten jälkeen tein pari pientä korjausta kirjanpitoon. Yrittäjä oli unohtanut toimittaa matkalaskunsa tilikauden ajalta, joten laitoin asiakkaalle sähköpostiviestiä asiasta ja laitoin työn sivuun odottamaan.

Sain loppupäivästä varmistuksen siitä, että eräs asiakas, jonka tuloslaskelmasta huomasin taloushallintopalveluiden puuttuvan, oli todellakin jättänyt koko vuoden laskut maksamatta. Maksamatta oli myös vuoden 2016 laskuja, mukaan lukien tilinpäätöksen. Kirjoitin asiakkaalle sähköpostiviestin ja muistutin maksuista. Kysyin myös, onko hänellä suunnitelmaa laskujen maksamiselle. Yrityksen tilinpäätös odottaa tämän vuoksi edelleen pöydälläni loppuun tekemistä. Todennäköisesti joudun tuon tilinpäätöksen tekemään loppuun huomenna, vaikka yritys

ei sähköpostiin vastaisi. Hieman turhauttavaahan se on, kun tietää että koko vuoden aikana tehdystä työstä ei ole saanut mitään korvausta.

28.3. Keskiviikko

Tiistain ja keskiviikon työstin suurinta toiminimen tilinpäätöstäni. Tilejä tarkistaessani huomasin, että yrityksen toimittamissa palkkalaskelma- ja taulukoissa oli virheitä. Tuloslaskelman palkkatiedot poikkesivat siitä, mitä yrittäjä oli ilmoittanut vuosi-ilmoituksella. Yrittäjä tekee itse yrityksensä palkanlaskennan ja siksi hän toimittaa itse tehdyn Excel-taulukon maksetuista palkoista meille. Tästä taulukosta teen kirjaukset kirjanpitoon kuukausittain. Nyt huomasin, että joissakin taulukoissa on ollut virheitä tilikauden aikana. Suurin osa ajastani kului näiden virheiden etsimiseen ja korjaamiseen. Lopulta jouduin pyytämään korjatut taulukot yrittäjältä itseltään. Nämä summat eivät ole kovin suuria, jos ne suhteutetaan yrityksen liikevaihtoon. Mielestäni palkkatiedot on kuitenkin hyvä saada oikein tuloslaskelmaan, jotta ainakin maksettavat palkat täsmäävät niihin, joita yrittäjä on ilmoittanut verottajalle vuosi-ilmoituksella.

Koska palkkatietojen korjaus vei niin paljon aikaa, otin yhteyttä yrittäjään, jos häneltä olisi mahdollista saada kuukausittain palkkalaskentaohjelman oma yhteenveto maksetuista palkoista. Tämä sulkisi pois yrittäjän Excel-taulukoissa olevat virheet. Näiden tietojen olisi pakko täsmätä siihen, mitä vuoden lopulla ilmoitetaan verottajalle. Tämän virheen välttämiseksi tulen jatkossa laskemaan ja varmistamaan kuukausittain asiakkaan toimittamat tiedot oikeiksi. Tämä on suhteellisen aikaa vievää työtä, sillä työntekijöiden tiedot pitää yksitellen poimia palkkakorteista. Helpointa olisi, jos asiakas toimittaisi yhteenvedon.

Palkkatietokorjausten lisäksi kirjasin vuoden 2018 kirjanpidosta poimitut tapaturmavakuutusten palautusmaksut siirtosaataviin. Lisäksi tein suunnitelman mukaiset poistot sekä pieniä korjauksia tileihin. Koska yrityksen toiminta on sen verran suurta, pieniä summia on tuloslaskelmassa turha siirrellä kulutililtä toiselle ja niiden löytäminenkin on jo aika hankalaa. Tämä työ jää odottamaan asiakkaan palkkatietojen toimittamista. Toivon mukaan saan sen huomenna tehtyä valmiiksi.

Koska toiminimien tilinpäätökset alkavat olemaan loppusuoralla, ehdin keskiviikkona tekemään kaksi pientä kirjanpitoa valmiiksi.

29.3. Torstai ja 30.3. Perjantai

Lomalla

Kolmannen viikon analyysi

Ammatinharjoittajat, jotka ovat lopettamassa toimintaansa tai ovat toistaiseksi laittaneet yrityksensä ”pöytälaatikkoon”, ovat viime aikoina olleet ajankohtaisia aiheita työssäni. Jou-

duin hieman perehtymään, mitä tapahtuu taseessa olevalle kalustolle ja veloille tällaisissa tapauksissa. Helsingin seudun kauppakamarin (Kerbs T. 2017) mukaan, kun ammatinharjoittaja toiminta katsotaan loppuneeksi, sen taseessa ei saa olla omaisuutta tai velkaa. Omaisuus realisoidaan siten, että se joko myydään ulkopuolisille tai otetaan yksityiskäyttöön. Jos omaisuutta otetaan yksityiskäyttöön, se arvostetaan poistamattomaan hintaan, eli omaisuuden todelliseen hintaan. Jos omaisuus myydään ulkopuoliselle, siitä luonnollisesti pyritään saamaan mahdollisimman hyvä hinta. Käytän tässä esimerkkinä pakettiautoa, koska se on ajankohtainen ja melko yleinen. Pakettiautosta kysytään arviohinta yhdestä tai useammasta auto liikkeestä sekä internetin automyyntisivulta. Näistä voidaan laskea keskiarvohinta ajoneuvolle. Ajoneuvon todellisen hinnan selvittyä kirjanpidollisesti kirjaus tehdään kuin ajoneuvo normaalisti myytäisiin. Ajoneuvokaluston vastatilinä on yksityistili. Tässä kohdin yrittäjälle voi tulla suuret arvonalisäverot maksettavaksi, jos yritys on ajoneuvosta ostettaessa tehnyt arvonalisäverovähennykset. Nämä arvonalisäverot joudutaan maksamaan takaisin, vaikka yritys olisi poistettu arvonalisäverorekisteristä.

Tuloverotuksellisesti taas yrittäjän kannalta vaikuttaa se, paljonko ajoneuvon tasearvo on suhteessa sen käypään arvoon. Jos yrityksellä on muuta kalustoa, voidaan ajoneuvon tasearvon ja käyvän arvon erotus vähentää muusta kalustosta. Jos muuta kalustoa ei ole, erotus merkitään tuloslaskelmaan.

3.4 Neljäs viikko

2.4. Maanantai

Lomalla

3.4. Tiistai

Päivän aikana jatkoin keskiviikkona aloittamaani rakennusliikkeen kirjanpitoa. Tämän rakennusliikkeen kirjanpito on ehkä kaikkein mielenkiintoisin, koska se on hieman erilainen kuin muut kirjanpito. Kyseisellä yrittäjällä on kolme eri yritystä; kaksi osakeyhtiötä sekä toiminimi. Toiminta on jakautunut siten, että yrityksen työntekijät ovat toiminimen palveluksessa ja tämä yritys periaatteessa tekee kaikki työt. Toinen osakeyhtiöistä on pienempi ja sen avulla laskutetaan pääasiassa toiminimeä työnjohtotehtävistä. Toinen osakeyhtiöistä on niin sanottu perustajaurakoitsija. Perustajaurakoitsija, eli grynderi, tarkoittaa verohallinnon (2018) määritelmän mukaan sitä, että yritys itse suunnittelee, markkinoi, rakentaa ja myy asuntoja tai toimitiloja siten, että ostaja saa kohdeyhtiön osakkeita. Tätä varten perustetaan asunto- tai kiinteistöosakeyhtiö. Kirjanpidollisesti ja arvonalisäveron näkökulmasta tämän tekee ongelmalliseksi se, että osakkeiden myynti on arvonalisäverotonta, eikä ostoja saa vähentää. Tässä tapauksessa käytetään niin sanottua oman käytön arvonalisäverokirjausta. Tämä tarkoittaa käytännössä oman työni kannalta sitä, kun yrityksen kuukauden kirjanpito on tehty, kus-

tannuspaikan tuloslaskelmasta kumotaan tietyt vähennykset pois. Isoon osaa rakennuskuluista sovelletaan niin sanottua rakennusalan käännettyä arvonlisäverotusta. Tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että koko laskutusketju, alihankkijoista pääurakoitsijaan on arvonlisäveroton. Tämän ketjun viimeinen lenkki, eli tässä tapauksessa perustajaurakoitsija, maksaa arvonlisäveron rakennuspalvelun ostolaskuistaan. Se maksaminen tapahtuu tällä oman käytön arvonlisäverokirjauksella.

4.4. Keskiviikko

Keskiviikko kului satunnaisien työtehtävien parissa. Tein päivän aikana kaksi palkanlaskentaa, joiden lisäksi selvittelin vanhoja asioita ja syötin järjestelmään laskutustiedot. Palkanlaskennat olivat yksinkertaisia. Ensimmäisessä, yrittäjä ilmoitti yrityksensä työntekijöiden työtunnit hieman myöhässä. Todennäköisesti pääsiäisen pyhien takia. Tästä oli se haitta, että palkat kirjataan sille kuukaudelle, missä ne on maksettu. Nämä maaliskuun palkat oli maksettu vasta huhtikuun puolella, joten ne ilmoitetaan huhtikuun palkaksi. Tämä aiheuttaa sen, että maaliskuulla ei ollut maksettavia työnantajasuorituksia, mutta huhtikuulla on kahden kuukauden työnantajasuoritukset maksettavana.

Toisessa palkanlaskennassa suurimman osan ajasta vei se, että yrittäjä ei ollut maksanut itselleen palkkaa, mutta hänellä kuitenkin kuukausittain lasketaan autoetu. Tämä johtaa siihen, että yrittäjälle pitää laskea palkka niin, että maksettavaksi summaksi tulee nolla euroa. Jos palkanlaskentaa syöttää pelkän autoedun, tulee maksettavasta palkasta miinusmerkkinen.

Näiden lisäksi kävin myös sähköpostinvaihtoa asiakkaan kanssa, ketä on ollut äärimmäisen vaikea tavoittaa viime aikoina. Olen kysellyt asiakkaalta joulukuuhun liittyvän suuren myynnin tietoja. Asiakas oli saanut suurehkon maksun yritykseltä joulukuussa. Tästä maksusta ei ollut toimitettu laskua, joten en tiennyt oliko kyseessä kotimaanmyyntiä vai ulkomaanmyyntiä. Näissä tapauksissa oletetaan, että maksu on tavallista kotimaan myyntiä. Kävi kuitenkin ilmi, että kyseessä oli ulkomaan myynti. Selvitin Google-hakupalvelun avulla tiliotteessa olevan yrityksen tiedot ja sain selville, että yrityksellä on toimisto Virossa. Oletin siis, että kyseessä oli EU-myynti. EU:n sisäistä myyntiä varten pitää tehdä niin sanottu arvonlisäveron yhteenveitoilmoitus. Yhteenveitoilmoituksella olevat summat pitää täsmätä arvonlisäveroilmoituksella oleviin. Yhteenveitoilmoituksella vaaditaan lisäksi palvelun ostajan VAT-tunnus, jota minulla ei ollut. Ilmoitin tästä aikanaan asiakkaalle, mutta häneltä ei vastausta asiaan kuulunut kuukausiin. Asiakkaani palasi tähän asiaan vasta sitten, kun verottajalta oli tullut huomautus, että arvonlisäveroilmoituksen ja yhteenveitoilmoituksen summat eivät täsmänneet, koska yhteenveitoilmoitustahan ei ollut annettu. Kävi ilmi, että kyseessä oli myyntiä EU:n ulkopuolelle ja koko yhteenveitoilmoitusta ei tarvittu ollenkaan. Tein siis jälleen uuden arvonlisäveroilmoituksen joulukuulle.

5.4. Torstai

Työstin koko päivän suurehkoa kirjanpitoa, joka on yksi selkeimmistä kirjanpidoistani. Usein suurempien yrityksien kirjanpidot ovat selkeämpiä kuin pienten.

Kirjanpidon lisäksi laitoin vielä muistutusviestin asiakkaalle, jonka veroilmoituksen jättöpäivä oli 3.huhtikuuta, mutta hän ei ollut vielä toimitannut matkalaskuja tilikaudelta tilinpäätöstä varten.

5.5. Perjantai

Aamupäivän aikana tein pienen yrityksen koko vuoden kirjanpitoa. Koska yritys ei kuulu arvonnäverorekisteriin, sen kirjanpito tehdään kerran vuodessa ennen tilinpäätöstä. Loppupäivästä aloittelin suurempaan konserniin kuuluvan yrityksen kirjanpitoa. Tämän yrityksen erikoisuus on siinä, että kuuluessa suurempaan konserniin, konsernin taloushallinnossa he haluavat kuukausitiedot hyvissä ajoin. Nyt tuotu kirjanpito on jo maaliskuulta ja nämä tiedot konserni tarvitsee nykyään kymmenenteen päivään mennessä ja maaliskuun arvonnäveron ilmoituspäivä on vasta 12. toukokuuta. Tämä takia joudun usein laittamaan sivuun sellaiset työt, joiden ilmoituspäivä on jo muutaman päivän kuluttua. Itse koen reiluksi sen, että työt tehdään siinä järjestyksessä, kun asiakkaat ovat tuoneet tiedot toimistolle. Jos kirjanpito tuotaisiin toimistolle heti kuun alussa, se ei aiheuttaisi niin paljon järjestelyitä. Tässä pitää huomioida, että käsky 10. päivään mennessä tulee konsernilta. Kiireinen päivämäärä tuottaa myös hieman vaikeuksia meidän asiakkaallemme. Konsernin työntekijät ovat vaihtuneet viime aikoina runsaasti ja tämä on vaikuttanut rutiinien ja päivämäärien muuttumiseen. Meille tulikin juuri ilmoitus, että tuloslaskelmia lähetettäessä asiakkaamme konsernin taloushallinnolle, pitää ne muuntaa toiseksi valuutaksi. Itselle tämä on uusi asia ja kirjanpidon valmistuttua maanantaina, selvitän onko kirjanpito-ohjelmistossamme mahdollisuus muuntaa tuloslaskelmia suoraan toiseksi valuutaksi vai pitääkö muunnos tehdä käsin. Käsintehtynä se tulee olemaan todennäköisesti melko aikaa vievä projekti.

Neljännän viikon analyysi

Tämä viikko oli melko rutiininomaista työstämistä. Kaksi edellistä viikkoa olen pääsääntöisesti tehnyt tilinpäätöksiä, mutta tämä viikko meni kirjanpitojen parissa. Tämän vuodenajan ongelma on usein se, että normaalien töiden lisäksi pitää tehdä vielä tilinpäätökset. Tänä vuonna tämä on kuitenkin yllättävän vähän vaikuttanut omiin työmääriin - ainakin toistaiseksi. Viikon lopulla kaikki itselleni tuodut helmikuun kirjanpidot on tehty ja arvonnäveroilmoituksen jättöpäivä on ensi torstaina. Osan asiakkaiden kirjanpidon tietoja on vielä tuomatta, mutta suurimmat on tehty.

Tällä viikolla jäi mieleen minun ja asiakkaan välillä keskiviikkona käyty sähköpostikeskustelu ulkomaan myynnistä. Koska verottaja saattaa ottaa jättämättömästä yhteenvetoilmoituksesta 100 € tai suuremman myöhästymismaksun, jäin miettimään, olisiko tämä tilanne voitu joten-

kin välttää. Asiakkaan vastuulla on kuitenkin se, että hän toimittaa tarvittavat dokumentit kirjanpidon tekemiseen. Jos asiakas ei vastaa sähköpostiviesteihin tai puhelimeen, en keksi miten tämä olisi voitu välttää. Ainoa tapa on ohjeistaa asiakasta asiasta, jotta vastaavaa ei tapahdu. Asiakkaat ovat useimmiten tietoisia näistä asioista, varsinkin useita vuosia yrittäjänä toimineet asiakkaat.

Jäin miettimään myös asiakasta, jolla oli matkalaskut toimittamatta tilikaudelta. Koska asiakkaan tilikausi on loppunut jo hyvän aikaa sitten, olisin voinut välttää tämän siten, että olisin tehnyt tilinpäätöksen jo muutaman kuukausi sitten. Tällöin olisin huomannut puuttuvat matkalaskut hyvissä ajoin ja olisin voinut pyytää tietoja ajoissa. Asiakkaan mapissa on kylläkin asiakkaan toimittama ja tulostama paperi, jossa hän sanoo toimittavansa tilikauden puuttuvat matkalaskut. Todellisuudessa hän ei niitä kuitenkaan missään vaiheessa toimittanut. Veroilmoitus olisi voitu tehdä, mutta puutteelliset tiedot ei herätä luottamusta verottajan silmissä, jos veroilmoitus annetaan nyt ja muutosilmoitus esimerkiksi viikon päästä tästä. Sekään ei kyllä herätä verottajan luottamusta, jos yrittäjä toimittaa matkalaskuniput kaikki kerralla. Se voi herättää epäilyksen siitä, että matkalaskut on mietitty ja tehty vasta hiljattain. Paras tapa olisi toimittaa matkalaskut kuukausittain kirjanpidon mukana kirjatien ne kuukausittain kirjanpitoon. Tällä tavoin saadaan oikeat tiedot veroilmoitukseen.

Veronmaksajalla on aina todistustaakka ja sen vuoksi halutaan välttää verottajan tarkastus matkalaskujen suhteen. Pahimmillaan yrittäjä voi joutua selvittämään lähes puolitoista vuotta vanhoja matkoja ja yrittäjän on pystyttävä todistamaan, että työmatka on tapahtunut. Tästä voi aiheutua aikaa vievä toimenpide, vaikka yrittäjä olisi toiminut ilman vilppiä.

3.5 Viides viikko

9.4. Maanantai

Jatkoin töitä siitä, mihin perjantaina jäin. Työstin suurempaan konserniin kuuluvan yrityksen kirjanpitoa. Kirjanpidon sain tehtyä melko rutiininomaisesti. Erääseen pohdintaan törmäsin EU:n myyntejä kirjatessa. Yrityksen myynti kohdistuu pääsääntöisesti vain Ruotsiin ja Suomeen. Useimmiten myytäessä yhteisön sisällä, tehdään näistä myynneistä arvonlisäveron yhteenvetoilmoitus, jota tämän asiakkaan kohdalla ei ole tehty. En kuitenkaan alkanut tätä asiaa selvittämään soittamalla verottajalle, vaikka en verottajan kotisivuilta tähän vastausta löytänyt. Selvitin asian kysymällä tilitoimiston johtajalta. Hän totesi, että asia on selvitetty aikanaan vuosia sitten verottajan kanssa. Myyntejä ei ilmoiteta yhteisöpalvelumyynniksi siksi, että yritys ei varsinaisesti laskuta palveluita vaan kuluja. Verottaja määrittelee palvelun seuraavasti: ”Palveluja ovat esimerkiksi rakennustyö, tavaroiden vuokraus, patentti, soranotto-oikeus, velvollisuus pidättäytyä tietystä teosta tai sietää jotain tilaa sekä tavaroiden välitys toisen nimissä ja lukuun.” (Verohallinto 2010) Itselleni jäi hieman epäselväksi ero kulujen

laskutuksen ja palveluiden laskutuksen välillä. Asia on kuitenkin varmistettu aikanaan verottajalta, eikä vaadi mielestäni enempää pohdintaa.

10.4. Tiistai

Tiistaina tein kaksi pientä kirjanpitoa ja selvitin asiakkaiden ongelmia. Aamupäivästä selvitin eilen tekemäni asiakkaan arvonlisäveroon liittyvää ongelmaa. Heillä on omaverossa velkaa ja selvitin, mistä tuo velka on sinne tullut. Kyseinen velka liittyy tammikuun arvonlisäveroon, joka on jäänyt jostain syystä maksamatta. Itse en ole tehnyt tammikuun kirjanpitoa tämän asiakkaan osalta ja on mahdollista, että asiakkaalla on jäänyt näkemättä hänelle lähetetty arvonlisäveron maksulappu. Maksulappu on saattanut jäädä huomioimatta, koska se on poikkeuksellisesti tullut eri henkilöltä. Viesti on voinut myös jostain syystä jäädä toimittamatta asiakkaalle tai mennyt asiakkaan roskapostiin. Omaveron velka vaati hieman syvällisempää selvittämistä, koska velkasumma ei täsmännyt suoraan mihinkään oma-aloitteiseen veroon tai ennakkoveroon. Asiakkaan omaverossa oli jonkin verran saldoa ennestään. Koska tammikuun arvonlisävero oli maksamatta, osa maksamattomasta verosta oli kuitattu olemassa olevalla saatavalla. Tämä melko yksinkertainen selvitys tarvitsi yllättävän paljon selvitystyötä, sillä verottajan omaveropalvelu on hieman sekava.

Kollegan kanssa pohdimme hänen asiakkaan yhteisöpalvelumyyntiongelmia. Ongelma oli, että hänen asiakkaansa oli myynyt yhteisön eli EU:n sisälle palveluita. Lasku oli kirjoitettu nollan prosentin arvonlisäverolla, kuten normaalisti yhteisöpalvelumyynnit kirjoitetaan. Ongelma ilmeni, kun kollegan asiakkaan palvelun ostaja kertoi, että heillä ei ole alv-tunnusta. Meidän ymmärryksen mukaan lasku olisi pitänyt alun perin tehdä arvonlisäveron kanssa.

11.4. Keskiviikko

Aamupäivän aikana tein suhteellisen laajaa, mutta erittäin yksinkertaista kirjanpitoa. Keskipäivällä kuuntelin webinaaria yrityksen tulorekisteristä. Osa webinaarista meni valitettavasti ohi, koska olin unohtanut se. Ehdin onneksi kuulemaan sen osuuden, joka liittyi yrityksen tulorekisteriin ja se on meille tärkeä yritysten palkanlaskennan osalta. Jokaisen palkanlaskennan jälkeen joudumme tulevaisuudessa tekemään lasketuista palkoista ilmoituksen. Tällä hetkellä palkoista menee ilmoitus kerran kuukaudessa. Tulevaisuudessa, jos yrityksellä on esimerkiksi kahden viikon välein palkanlaskenta, joudutaan palkat ilmoittamaan kaksi kertaa kuukaudessa. Palkat tulee ilmoittaa viiden päivän sisällä siitä, kun ne on maksettu. Käytännön toteuttaminen tälle asialle on vielä hieman avoinna. Tullaanko tulojen ilmoittamiseen käyttämään samaa Postin ylläpitämää TYVI järjestelmää kuin tähän mennessä vai ilmoitetaanko ne johonkin eri järjestelmään. Tämä ilmoitusjärjestelmä eliminoi osan vuosi-ilmoituksista kokonaan pois. Varsinaisesti rekisteri tulee käyttöön 1.1.2019. Tuohon mennessä tulee aiheutta selvittää enemmän, jotta käytännön toteutus selkiytyy.

Loppupäivästä tein vielä viimeisiä helmikuun kirjanpitoja, jotka asiakkaat toimittavat viime hetkellä. Huomenna olisi tarkoitus tehdä ainakin yksi myöhäinen kirjanpito. Torstaina on viimeinen arvonlisäveron ilmoitus- ja maksupäivä, kuten myös työnantajasuoritusten. Tämän lisäksi huomenna olisi tarkoitus käydä työlistat läpi ja mahdollisesti muistutella joitain asiakkaita kirjanpitoaineistosta.

12.4. Torstai

Torstaina tein kaksi pientä kirjanpitoa sekä yhden palkanlaskennan. Nämä kirjanpidot olivat yksinkertaisia, eikä tuottanut sen suurempia ongelmia. Toinen näistä kirjanpidoista oli pienen osakeyhtiön kirjanpito ja yhtiön toiminta on nykyään melko pientä. Kirjanpito on usein kuitenkin erittäin sekava. Yksityisiä laskuja ja puuttuvia vakuutusmaksujen laskuja on melko usein. Puuttuvat vakuutusyhtiöiden laskut ovat ongelmallisia, koska ne voivat olla lähes mitä vain. Tässä kuussa kirjanpito oli kuitenkin yllättävän selkeä ja melko nopeasti tehty.

Palkanlaskennassa oli ongelmana se, että asiakas ei ollut ilmoittanut palkanmaksusta minulle ja sen tekeminen jäi viimeiselle päivälle. Palkanmaksu paljastui vasta sitten, kun asiakas lähetti maaliskuun kirjanpidon ja huomasi tiliotteesta, että hän oli maksanut palkat.

13.4. Perjantai

Tein koko päivän yksityisyrittäjän suurehkoa kirjanpitoa. Kirjanpito itsessään oli melko selkeä ja suhteellisen nopeasti tehty. Loppupäivän tutkin tämän asiakkaan laskuja. Asiakkaalla on kaksi toimialaa. Varsinainen yritystoiminta, jota hän on tehnyt vuosia ja sen lisäksi on kaksi vuotta sitten aloitettu aputoiminimi, joka eroaa varsinaisesta yritystoiminnasta melko paljon. Olen kirjannut asiakkaalla varsinaisen yritystoiminnan myynnit ja ostot eri tileille kuin aputoiminimen. Huomasin jo tilinpäätöstä tehdessäni, että ostot ja myynnit eivät aivan kohtaa. Ostoja on moninkertainen määrä myynteihin nähden. Tämä ei sinällään aputoiminimen toiminnan alussa olisi ihmeellistä, sillä yrityksen tulee ostaa tuotteita varastoon. Toiminnan aloittamisesta on kuitenkin nyt melko pitkä aika ja siksi tuo asia mietityttää. Laskin, että asiakkaalla oli tammi-helmikuussa aputoiminimen ostoja viisi kappaletta, mutta myyntejä vain yksi. Saman trendin huomasin myös joulukuulta, jolloin ostoja oli seitsemän kappaletta ja myyntejä vain yksi. Laitoin asiasta sähköpostia asiakkaalle ja tiedustelin, onko hänellä mahdollisesti jäänyt esimerkiksi käteismyynti ilmoittamatta minulle. Olen aikaisemmin, lähes vuosi sitten kysynyt samasta asiasta ja asiakas ilmoitti, että hänellä ei ole käteismyyntiä. Näiden laskujen perusteella, asiakkaalla pitäisi olla kuitenkin melko runsaasti varastoa. Koska aputoiminimen toiminnassa on selkeitä sesonkeja, on mahdollista että tuotteita on tilattu varastoon. Jään odottamaan asiakkaan vastausta ensi viikkoon.

Viidennen viikon analyysi

Koko viikko oli rauhallinen ja meni pitkälti pieniä kirjanpitoja tehdessä sekä pieniä ongelmia ratkoessa. Kaiken kaikkiaan olen jopa yllättynyt siitä, että viikko oli näin rauhallinen, vaikka oli viimeinen oma-aloitteisten veroilmoitusten palautusviikko.

Viikon ongelmista mieleen jäi erityisesti tiistain aikana ilmennyt EU:n tavaramyöntiongelma. Selvitin hieman asiaa ja sain selville seuraavaa: Edilexissä (2010) todetaan, että verottoman yhteisömyynnin edellytys on VAT-tunnus, vaikka yrityksen toiminta olisi muuten arvonlisäverotonta. Ohjeistuksessa mainitaan myös, että ne toimijat, jotka ovat normaalisti arvonlisäverotonta, kuten esimerkiksi terveydenhuoltoala, tarvitsevat alv:n eli VAT-tunnuksen yhteisökauppaa tehdessä.

Ensi viikolla olisi tarkoitus jatkaa osakeyhtiöiden tilinpäätöksiä, jos maanantain aikana ei tule kiireellisiä töitä eteen.

3.6 Kuudes viikko

Maanantai 16.4.

Aloitin työviikon tekemällä yhtä tilinpäätöstä, mutta se kuitenkin keskeytyi, koska sain puhe- luvun ELY-keskuksesta. ELY-keskuksesta kyseltiin tilintarkastajan lausuntoa osakeyhtiön liikennelupahakemuksen perään, minkä olen laittanut yli kuukausi sitten jo aluille. Alun perin tein tämän osakeyhtiön vuoden 2017 tilinpäätöksen ensimmäisenä, jotta juuri tuo liikennelupahakemus prosessi saadaan eteenpäin. Tilinpäätöksen teon jälkeen se olisi pitänyt tarkastaa ja pyytää tarkastajaa täyttämään vaadittava todistus liikennelupaa varten. Tämä tilinpäätös on kuitenkin jäänyt tilintarkastajalle, eikä sille ole tehty mitään. Otin itse yhteyden tilintarkastajaan ja laitoin hänelle tiedot vuoden 2017 tilintarkastamattomasta taseesta, sekä vuoden 2016 tilintarkastetun virallisen taseen, sekä ELY-keskuksen lupahakemuksen. Toivottavasti sain tämän prosessin nyt eteenpäin. Yrittäjällä saattaa olla keväällä suuri tarve tuolle luvulle, kun yrityksellä alkaa sesonki. Tulevaisuudessa olen itse yhteydessä tilintarkastajaan vastaavissa asioissa.

Tiistai 17.4.

Tiistai oli todella sekava päivä. Päivä meni tehdessä epätyypillisiä ja sekalaisia töitä, joista yrityksemme ei saa mitään erillistä korvausta. Tarkoitukseni oli jatkaa tilinpäätöstä, mutta se keskeytyi heti alkuun, sillä asiakas ilmoitti, että hänen pakettiautoonsa oli murtauduttu viime yönä ja työkoneet oli varastettu. Asiakas ilmoitti, että kirjanpidosta pitää kolmen viimeisen vuoden ajalta etsiä mahdollisia pienkoneiden ostokuitteja. Listaa siitä, mitä ajoneuvosta oli mahdollisesti varastettu hän ei kuitenkaan antanut. Joudimme käymään kolmen vuoden kirjanpidosta läpi jokaisen pienhankinnan. Tämäkin urakka jäi kesken, sillä jouduin kyselemään lisätietoja kuitteihin.

Myöhemmin työpäivän aikana sain palkanlaskennan tehtäväsi. Palkanlaskenta oli muuten yksinkertainen, mutta yrittäjän vaimo oli aloittanut työt yhtiön palveluksessa ja aiemmin yrittäjällä itsellään ollut autoetu siirtyisi nyt vaimolle. Yrittäjä halusi tietää, voiko hän silti ajaa työmatkoja vaimon etuautolla ja maksaa sillä ajetuista työmatkoista verottomia kilometrikorvauksia. En osannut vastata kysymykseen suoraan ja lupasin palata asiaan huomisen aikana. Loppupäivä meni verottajan ohjeistuksia lukiessa. Palkanlaskenta meni uusiksi joka tapauksessa, koska vaimon palkkaa piti muuttaa, jotta käteen jäävä summa pysyisi samana autoedun kanssa.

18.4. Keskiviikko

Päivä oli lähes yhtä sekava kuin edellinen. Selvittelin eilistä autoetuasiaa ja olin yrittäjään yhteydessä puhelimella sekä sähköpostilla.

Sain delegoitua eilen aloittamani asian pienkoneiden suhteen. Minun vastuulle jäi vain niiden pienkoneiden ostokuittien skannaus sähköiseen muotoon.

Loppupäivän sain jatkettua maanantaina aloittamaani tilinpäätöstä. Koska asiakkaalla on ollut aika paljon ongelmia verojen maksun kanssa, jouduin soittamaan verottajalle. OmaVerosta selviää maksamattomat verot, mutta en ollut varma näkyvätkö siellä perintään ja ulosottoon siirretyt verot. Päätin varmistaa asian verottajalta. Viidentoista minuutin jonotuksen jälkeen selvisi, että yrittäjällä ei ole enää veroja ulosotossa ja vaikka olisi, ulosottojen pitäisi nykyään näkyä OmaVerossa. OmaVerosta selvisi myös, että verottaja on muuttanut yrityksen joulukuun verottoman ulkomaanmyynnin arvonlisäverolliseksi myynniksi, koska tästä myynnistä ei ole toimitettu selvitystä ajoissa. Tämä lasku juontaa joulukuulle 2017, jolloin asiakkaallani oli 15 000 €:n myynti, mutta selvitys siitä mihin on myyty ja kenelle puuttui. Pienen selvitystyön jälkeen, päätin, että kyseessä oli virolainen yritys. Koska Viro kuuluu EU:iin, vaaditaan siitä yhteenvetoilmoitus. Tätä yhteenvetoilmoitusta en voinut tehdä nyt, koska minulla ei ollut ostajan tietoja. Myöhemmin, verottajan lähettäessä yritykselle varoituksen puuttuvasta yhteenvetoilmoituksesta, sain tiedon asiakkaalta ja selvisi, että tämä olikin Norjan myynti ja Norja ei kuulu EU:iin. Tein jälleen korjausilmoituksen, jossa kumosin yhteisömyynnin. Asiakas oli toimittanut verottajan varoituksen sen verran myöhässä, että verottaja oli ottanut jo tuon nollan prosentin alv-myyntin käsittelyyn arvonlisäverollisena ja asiakkaalle tuli maksettavaksi 2900 €:n arvosta arvonlisäveroa sekä kymmenen prosentin veronkorotus ja päälle vielä myöhästymismaksut. Huomasin tilinpäätöstä tehdessä tämän päätöksen ja tein OmaVerossa asiakkaan puolesta selvityksen, jossa esitin tuon päätöksen hylkäämistä. Jään odottamaan verottajan vastausta asiaan.

19.4. Torstai

Päivän aikana lähetin varastettujen pienkoneiden ostokuitit asiakkaalle. Tämän jälkeen aloitelin laajan osakeyhtiön tilinpäätöksen tekemistä, mikä osoittautui laajemmaksi kuin olin etukäteen ajatellut. Tilinpäätöksessä oli runsaasti erilaisia oikaisuja sekä purkuja viime vuodelta. Asiakas on tyypiltään sellainen, että hän toimittaa kirjanpidon 3-4 kuukauden välein ja veroasiat ovat melko sekaisin. Veroasiat olivat ennen nykyistä OmaVero järjestelmää melko helppo hoitaa. Nykyisen järjestelmän ollessa sekava, selvitän nämä sotkut kerran vuodessa tilinpäätöksen yhteydessä.

20.4. Perjantai

Jatkoin tilinpäätöstä siitä, mihin se eilen jäi. Päivän aikana soitin muun muassa vakuutusyhtiöön ja selvitin asiakkaan lopulliset TyEL-maksut ja tein niistä vaadittavat oikaisut. Yrityksen ennakkoveroissa oli jotain outoa, kuten myös maksettavassa tuloverossa. Piti selvittää asioita siitä, miksi asiakas ei ole maksanut vuoden alkupuolella erääntynyttä veroa. Sain selville, että tulovero oli pidätetty palautettavasta arvonlisäverosta. Yrityksellä on lähes joka kuukausi palautettavaa arvonlisäveroa ja asiakas maksaa verojansa aina hieman myöhässä, joutuu verottaja usein pidättää maksamattomat verot arvonlisäveropalautuksista. Nämä pidätykset aiheuttavat melko paljon mietintää tilinpäätösvaiheessa. OmaVero näyttää, että yrityksellä ei ole maksettavia veroja tai veroja ulosotossa, mutta kirjanpidon mukaan veroja on kuitenkin maksamatta.

Päivän aikana selvitin lisäksi asiakkaan tapaturmavakuutuksen vuosi-ilmoitusta, joka vakuutusyhtiön mukaan ei ole saapunut heille. Itselläni on mapissa tuon vuosi-ilmoituksen kopio, joten voisi päätellä että se ilmoitus on lähetetty. Tämä ilmoitus on lähetetty postilla, on se voinut kadota matkalla. Tämän vuoksi en alkanut soittamaan vakuutusyhtiölle, vaan postitin suosioilla uuden ilmoituksen.

Kuudennen viikon analyysi

Viikko meni sekalaisien töiden parissa. Erityisesti yhden asiakkaan autoetuasia oli sellainen, joka jäi mieleen viikolta. Ongelma oli se, että yrittäjällä on vapaa autoetu. Yrittäjän vaimo aloitti työskentelyn miehensä yrityksessä. Koska vaimon tulot ja myös veroprosentti on pienempi, pariskunta ajatteli, että on parempi siirtää autoetu vaimolle. Vaimo tulisi myös käyttämään tuota ajonauvoa pääsääntöisesti työtehtävässään, joten on parempi, että autoetu on vaimolla. Yrittäjä halusi tietää, voiko hän ajaa vaimon autoetuautolla ja maksaa itsellensä verottomia kilometrikorvauksia työmatkoista. Verohallinnon internetsivuilla (2013) todetaan että voidaan maksaa kilometrikorvauksia, mutta vain satunnaisista työmatkoista. Jos työmatka-ajaja ajetaan säännöllisesti puolison luontoisetuautolla, voidaan maksetut verottomat kilometrikorvaukset katsoa peiteltyksi osingonjaoksi. Jos yrittäjä ajaa satunnaisia ajoja vaimon autoetuautolle, on luotettavan ajopäiväkirjan pitäminen erittäin tärkeää. Luotettavalla päiväkirjalla tarkoitetaan sitä, että yrittäjän on mahdollisuuden mukaan pystyttävä todista-

maan työmatkan toteutuminen ja tarkoitus. Koska yrittäjä on yrityksessä sellaisessa asemassa, että hän pystyy määrittämään millaisia etuja hän yrityksestä saa, voi verottaja katsoa näitä tilanteita tiukemmin kuin yrityksen muita työntekijöitä. Verottaja voi myös halutessaan katsoa luontoisetuauton puolisoiden yhteiseksi, jolloin sen verotusarvo jakaantuu puolisoiden kesken, mutta kummallakaan ei ole mahdollisuutta verottomiin kilometrikorvauksiin. (Verohallinto 2013)

Ilmeisesti verottaja käsittelee näitä tapauksia aina tilannekohtaisesti. Sen takia luotettavan ajopäiväkirjan pitäminen on äärimmäisen tärkeää. Jälleen palataan siihen huomioon, että verotettavalla on lähes aina todistustaakka.

3.7 Seitsemäs viikko

23.4. Maanantai

Tein torstaina aloittamani tilinpäätöksen viimein loppuun. Tällä kertaa jouduin tekemään kolmeen kertaan verolaskelmat yritykselle. Aina kun sain sen laskelmat tehtyä, huomasin jonkin pienen virheen, joka piti korjata ja tehdä uudet verolaskelmat. Loppuen lopuksi tilinpäätöksestä tuli poikkeuksellisen sekava ja vientejä tuli melko runsaasti. Tässä tilinpäätöksessä yhdistyi oikeastaan kaikki aikaa vievät toimenpiteet: verosotkujen selvitys, lomapalkkakajaksotukset, normaalia enemmän virheitä kirjanpidossa sekä erilaisten lopullisten vakuutusmaksujen selvitykset. Usein yrityksen vuoden lopulliset vakuutusmaksut saadaan selville kirjanpidosta. Koska tämä asiakas on toimittanut vain tammikuun kirjanpidon, jouduin soittamaan vakuutusyhtiöihin selvittääkseni tarvittavat tiedot. Tietojen saanti vakuutusyhtiöstä ei aina ole helppoa, mutta onnekseni tällä kertaa sain tiedot helposti.

24.4. Tiistai

Tein päivän aikana yhden kiireellisen kirjanpidon, joka toimitettiin myöhässä sekä kaksi pienempää tilinpäätöstä. Kirjanpito oli melko sekava, mutta onneksi suhteellisen pieni. Suurempia ongelmia ei ollut, mutta aikaa vievin osa oli kirjanpidon järjestely. Kirjanpidosta suurin osa oli käteisostoja ja tiliotteiden vienneistä iso osa yksityisnostoja. Koska kyseessä oli osakeyhtiö, on tietojen järjestäminen aikaa vievää. Jos kyseessä on toiminimi, vastaavassa tapauksessa kaikki käteisostot voidaan pyörittää yksityistilin kautta.

Tilinpäätökset olivat pieniä, eikä niihin mennyt kovinkaan kauan aikaa. Pääasiassa näistä kirjattiin vain poistot ja katsottiin tilit läpi virheiden varalta.

25.4. Keskiviikko

Tein kaksi viimeistä osakeyhtiön tilinpäätöstä. Molemmat olivat pieniä, eikä aikaa mennyt niihin paljoa. Ainoastaan toisen tilinpäätöksen kohdalla jäin miettimään alarajahuojennusta.

Itselläni ei ole ennen tullut vastaan osakeyhtiötä, jolla liikevaihto jää sen verran alhaiseksi, että yritys on oikeutettu alarajahuojennukseen. Ensin jouduin selvittämään, ovatko osakeyhtiöt edes kelvollisia alarajahuojennukseen. Kävi selväksi, että kyllä ovat. Koska tällä kyseisellä yrityksellä on normaalin myynnin lisäksi rakennusliiketoiminnasta aiheutuvaa käännetyn arvonlisäveron alaista myyntiä, selvitin, miten asia kuuluu huomioida alarajahuojennuslaskelmaan mukaan. Ilmeisesti rakennusalan käännetty arvonlisäverollinen liikevaihto otetaan mukaan normaalisti noihin laskelmiin. Aikanaan yritys ei ole maksanut näistä arvonlisäveroaa, mutta se liikevaihto silti otetaan mukaan.

Olen nyt saanut tehtyä osakeyhtiöiden tilinpäätökset. Huomenna olisi tarkoitus hieman perehtyä tulevaan tietosuojasetukseen, joka tulee voimaan kuukauden päästä eli 25. toukokuuta. Olen toistaiseksi perehtynyt aiheeseen hyvin vähän, käytännössä vain sen, mitä olen kollegoiden kanssa keskustellut aiheesta. Kyseessä on suhteellisen merkittävä uudistus ja se tulee hankaloittamaan paperista toimintaa aika paljon. Asetus vaikuttaa myös sähköisesti toimitettaviin asiakirjoihin.

25.4. Torstai

En päässyt perehtymään tietosuoja-asioihin vielä tänään. Päivän aikana talletin laskutustietoja sekä tein pienen kirjanpidon ja palkanlaskennan. Työskentelyni oli päivän aikana melko tehontonta. Tarkoitukseni on jäädä kahdeksi päiväksi lomalle ja palata töihin vasta keskiviikkona. Muutaman päivän loma jyskyttää takaraivossa ja olo oli koko päivän melko saamaton. Tämän lisäksi myös taloushallinto-ohjelmisto ei toiminut kunnolla. Palkanlaskentaan meni puolituntia normaalia kauemmin aikaa, koska en saanut asiakkaalle pdf-tiedostoja palkanlaskennasta. Toinen ylimääräinen puolituntinen meni siihen, kun en saanut kirjanpito-ohjelmaa aukei. Olo oli myös melko tyhjä, sillä itsenäni stressanneet tilinpäätökset oli nyt saatu valmiiksi. Pöydälle on kuitenkin kertynyt viikkojen aikana kirjanpitoja, joten työt eivät ole loppumassa, vaikka tilinpäätökset saikin valmiiksi. Vaatii luultavasti useamman viikon, että saan taas kurottua kiinni työt ennen kesälomia. Tarkoitukseni on, että ensi viikolla saisin tehokkaasti laskettua arvonlisäveroja pois alta, jotta pääsisin loppuviikosta hieman tutustumaan tietosuoja-asetukseen.

26.4. Perjantai

Loma

Seitsemännen viikon analyysi

En ehtinyt työviikon aikana perehtyä tietosuoja-asetukseen, niin päätin selvittää asiaa viikonlopun aikana viikkoanalyysiin. Suurin ongelma tässä liittyy siihen, että tietosuoja-asetuksesta oli melko vaikea löytää yksinkertaista listaa kaikista niistä asioista, jotka pitäisi ottaa huomi-

oon. Seuraavat asiat sain kuitenkin selville Finagon (2018) asiakkailleen lähettämästä tiedotteista: Jos meille toimitetaan asiakkaiden työntekijöiden lääkärintodistuksia, ulosottodokumentteja tai ammattiyhdistysliikkeiden jäsentietoja, nämä kaikki tulisi eritellä omiin mappeihin lukkojen taakse, tai sähköisesti omaan kansioon, johon on rajoitettu pääsy. Meillä on aina asiakkaiden palkanlaskentaan liittyvät mapit varastoitu lukollisiin kaappeihin, eikä tämä varsinaisesti aiheuta ongelmaa. Arkaluontoisia tietoa sisältävien sähköpostien lähettäminen sen sijaan tulee hankaloitumaan. Tulevaisuudessa kaikki arkaluontoista tietoa, kuten sosiaaliturvatunnuksia, sisältävät sähköpostit tulee salata. Salaamattomana tietoa saa lähettää vain, jos siihen on lupa henkilöltä, joiden tietoja lähetetään. Meidän rekistereihin, eli esimerkiksi palkanlaskentaohjelmistoon, lisätyillä henkilöillä on oikeus myös tiedustella, miten hänen tietoja käsitellään ja säilytetään. Henkilöillä on myös oikeus tarkastaa tiedot ja tehdä niihin mahdollisia oikaisuja. Ongelmaksi tässä kohtaa muodostuu se, miten henkilöt tunnustetaan. Jos asiakkaan työntekijä soittaa puhelimella, tulisi olla jokin tapa, miten todennetaan, että soittava henkilö, on todellakin se joka hän väittää olevansa. Myös tietojen säilytykseen on tullut joitakin muutoksia. Kauppakamarin (Kerbs 2017) mukaan, ennen 25.5.2018 työntekijöiden palkkatiedot piti säilyttää vähintään kymmenen vuotta tilikauden päättymisestä. Eli mitään maksimi aikoja ei ollut säädetty. Kun tietosuojasetus tulee voimaan, palkkalaskelmat ja muu arkaluontoinen materiaali tulee tuhota viimeistään kymmenen vuotta tilikauden päättymisestä, koska säilyttämiselle ei ole enää lakisääteistä perustetta. Joissakin tapauksessa tiedot tulee tuhota kuuden vuoden jälkeen, kuten palkanmaksuihin viittaavat tositteet. Eli palkkalaskelmat, palkkakortit ynnä muut palkanlaskentaan liittyvät tiedot säilytetään kymmenen vuotta ja maksuun liittyvät tiedot kuusi vuotta. Vanhalla tavalla oli jopa suotavaa, että jos yrittäjä oli epävarma tositteiden säilyttämisestä, niitä kannatti säilyttää kymmenen vuotta.

Finagon (2018) tiedotteiden mukaan, rekisterin pitäjän (joka on tässä tapauksessa meidän asiakas) tulee tehdä kirjallinen sopimus ulkoistaessaan henkilötietojen käsittelyn, eli esimerkiksi palkanlaskennan. Sopimuksesta tulee käydä ilmi tiedot, miten henkilötiedot toimitetaan, miten niitä käsitellään, säilytetään, luovutetaan eteenpäin ja poistetaan. Nämä kyseiset tiedot tulee käydä läpi uudelleen asiakkaan kanssa aina, kun jotain muutoksia tapahtuu tai määräjain vähintään kerran vuodessa. Huomioitavaa on se, että meidän tehdessä asiakkaan kanssa edellä mainittu sopimus, käsitykseni mukaan meidän tulisi tehdä vastaava sopimus Finagon kanssa. Finago pitää yllä pilvipalveluita, joissa meidän järjestelmät toimivat ja johon tiedot tallentuvat. Tästä alihankintasopimuksesta on luonnollisesti informoitava myös asiakasta, joka tekee meidän kanssa sopimuksen esimerkiksi palkanlaskennasta. Huomioitavaa on myös se, että henkilötietojen käsittelijällä, eli meillä, on velvollisuus opastaa rekisterinpitäjää eli asiakasta tietosuojasetuksen noudattamisessa. Itselläni tuo herättää kysymyksen: Jos asiakkaamme ei noudata tietoturva-asetuksen määräyksiä, mikä on riittävä määrä opastusta? Jos asiakas jää kiinni rikkeestä, voiko hän syyttää käsittelijää, eli meitä siitä, että hän ei ole saa-

nut riittävästi ohjeistusta. Onko mahdollista että asetuksen takia, kaikki vastuu rikkeistä siirretään tilitoimistoille tai muille ulkoistetuille käsittelijöille. Mahdolliset rangaistukset tietoturva-asetuksen rikkomisesta on hyvin merkittävät.

Se miten tarkasti tietoturva-asetuksen noudattamista tullaan tarkkailemaan jää nähtäväksi. Käsittääkseni ennen sanktioita, asetusta rikkovat yritykset saavat ensin huomautuksen.

3.8 Kahdeksas viikko

30.4. Maanantai & 1.5. Tiistai

Loma

2.5. Keskiviikko

Päivän aikana tein yhden myöhästyneen pienen tilinpäätöksen, kirjanpidon sekä suurehkon palkanlaskennan. Päivän aikana ei sen kummempia ongelmia tullut vastaan. Työpäivä ole melko lyhyt, sillä takana oli pieni loma ja aloitin työt kello yksitoista.

Tilinpäätös oli pienin tekemäni tilinpäätös. Tästä ei tehty muita kirjauksia kuin poistot sekä varaston muutos. Kirjanpidossakaan ei ollut kuin noin kymmenen tositetta ja sain tehtyä sen melko nopeasti. Palkanlaskenta oli myös rutiininomainen, vaikkakin melko suuri. Mitään varsinaista ongelmaa tässäkin ei kuitenkaan ollut.

3.5. Torstai

Torstaina aloitin suurehkon kirjanpidon. Tämän lisäksi selvitin asiakkaiden ongelmia. Eräällä asiakkaalla oli ongelma, kun OmaVerossa oli saldoa ja asiakas oli mielestään maksanut kaikki maksut. Sain selville, että nuo maksamattomat maksut juonsi juurensa jo viime vuodelle. Asiakas oli unohtanut maksaa yhtenä kuukautena arvonnisäveron ja työnantajasuoritukset.

Toinen ongelma liittyi siihen, että asiakas toimitti kirjanpidon kahdelta kuukaudelta: maaliskuulta ja huhtikuulta. Olin aikeissa aloittaa työstämään sitä, mutta en löytänyt maaliskuun tiliotteita ja käteismyyntiraportteja paperinipusta. Asiakas oli toimittanut tiliotteet ja myynnit vain huhtikuulta. Laskin myös samalle asiakkaalle palkat, mutta häneltä puuttui tämän vuoden verokortti. Laskin verot vuoden 2017 tiedoilla poikkeuksellisesti, koska kyseessä oli melko pienet summat ja asiakkaan tämän vuoden veroprosentti ei tule eroamaan viime vuotisesta merkittävästi.

Suurehko kirjanpito, jonka aloittelin, on melko selkeä ja se ei tule todennäköisesti aiheuttamaan ylimääräistä työtä.

4.5. Perjantai

Perjantaina tein kaksi kirjanpitoa sekä selvitin asiakkaan ongelmaa. Molemmat kirjanpidot olivat saman yrittäjän kirjanpitoja, jotka ovat aina selkeitä ja aiheuttavat harvoin ylimääräistä vaivan näköä. Toista kirjanpitoa olin aloittanut tekemään jo torstaina.

Näiden kirjanpitojen lisäksi selvittelin yhden asiakkaan ongelmaa. Tämä ongelma juontaa juurensa joidenkin viikkojen taakse, kun asiakas oli aikeissa ostaa uutta kalustoa ja hankkia uusia liikennelupia. Lähetin asiakkaan pankille viimeisimmät tilinpäätöstiedot ja tuo asia on nyt toivottavasti vihdoin saatu päätökseen.

Kahdeksannen viikon analyysi

Viikon mieleenpainuvien ongelmien lisäksi liittyi vanhaan liikennelupahakemukseen, joka ilmeisesti vihdoin on saatu päätökseen tällä viikolla. Halusinkin selvittää itselleni, mitä liikenneluvan hankkiminen edellyttää yritykseltä. Itse olisin olettanut, että yrityksen omistaessasi jo liikenneluvan tai liikennelupia, ei lisäluvan saaminen olisi kovinkaan työläs prosessi. Siinä on kuitenkin omat vaatimuksensa. Ensinnäkin liikennelupia on kolmenlaisia: yhteisölupa, kotimaan tavaraliikennelupa sekä traktoriliikennelupa. Syy, miksi jouduin lähettämään tilinpäätöksen tilintarkastajalle tavaraliikennelupa hakemusta varten, liittyy yrityksen vakavaraisuus vaatimukseen. Lupaa hakevalla yrityksellä tulee olla 9000 €:n arvosta omaa pääomaa ensimmäisen ajoneuvon kohdalla ja 5000 €:n arvosta jokaista sen jälkeen haluttua liikennelupaa varten. Todistuksen laatii auktorisoitu tilintarkastaja tilinpäätöstietojen perusteella. Tilintarkastaja antaa todistuksen ELY-keskukseen, joka kontrolloi Suomessa liikennelupia. Pääoma vaatimusten lisäksi hakijalla on oltava ammatillinen pätevyys. Ammatillinen pätevyys todistetaan suorittamalla tavaraliikenteen yrittäjäkurssi. Nämä ovat oikeastaan ne ehdot, jotka hyvä maineinen, asiansa hoitava yrittäjä joutuu huolehtimaan. Muut ehdot liittyvät aika pitkälti laiminlyötyihin velkoihin tai veroihin tai yritys on törkeästi laiminlyönyt työsopimuslakia, työehtolakia, työaikalakia tai vuosilomalaki. (ELY-Keskus www-sivu 2015)

3.9 Yhdeksäs viikko

7.5. Maanantai

Kirjanpitoja oli muutama pöydällä, kun lähdin perjantaina töistä. Maanantaina myöhässä toimivat asiakkaat myös alkoivat toimittamaan tietojaan. Tilinpäätösten ja vapaapäivien takia kirjanpitojen teko on viivästynyt. Maanantaina jäin ylitöihin ja sain tehtyä kaksi isoa kirjanpitoa ja yhden palkanlaskennan.

Molemmissa suurissa kirjanpidoissa oli hieman selvitystyötä. Toinen asiakas on ostanut suu-rehkon vuokrauskäytössä olevan varastorakennuksen. Asiakkaan on tarkoitus kunnostaa varas-torakennus ja osaan siitä rakennuttaa itselleen asunto. Tämän asuinhuoneiston takia kirjanpi-toonkin tulee hieman ylimääräistä työtä. Koska asuinrakennusosa on tarkoitus myydä pois yritykseltä ja halliosa jää yritykselle vuokrauskäyttöön, joudutaan asuinrakennuksen kunnos-tamiseen liittyvät kulut eritellä ja kirjata eri tilille. Yritys on tehnyt tämän siten, että yritys remontoi vuokrauskäyttöön tarkoitetut hallit ensin ja vasta maaliskuussa aloitti henkilöasun-non kunnostamisen. Näin kulut ovat suhteellisen helppo eritellä. Muutoin näiden kulujen erit-tely olisi hankalaa. Esimerkiksi, jos yritys ostaa lautoja ja nauvoja, pitäisi tietää, mikä osa näistä laudoista ja nauloista käytetään henkilöasuntoon ja mikä vuokraushalleihin. Vaikka henkilöasunnot olisi jäänytkin yrityksen käyttöön, olisi nämä pitänyt ymmärtääkseni silti eri-tellä, koska henkilöasuntoihin käytetään eri poistomenetelmää kuin varastoihin. Selvitän tä-män asian tarkemmin viikkoraportissa.

Toisessa kirjanpidossa törmäsin siihen, että yritys oli ostanut, yrityksen käyttöön vesijetin. Selvitin, onko tämän tarkoitus tulla yrityksen henkilöstön virkistyskäyttöön vai vuokrauskäyt-töön. Oletukseni oli kuitenkin se, että vesijetillä asiakas ei tee mitään hänen toimialallaan. Virkistyskäytön ja vuokrauskäytön erona on se, että virkistyskäytössä yritys ei voi vähentää vesijetin arvonalisäveroa, mutta vuokrauskäytössä voi. Tällöin yritys tarvitsee vuokratuloja vuosittain, muuten verottaja puuttuu aiheeseen mahdollisessa verotarkastuksessa. Asiakas kuitenkin myöhemmin ilmoitti minulle, että vesijetti todellakin tulee yrityksen varsinaisen liiketoiminnan käyttöön. Tämän lisäksi yritys mahdollisesti vuokraa sitä satunnaisesti.

8.5. Tiistai

Tein tiistaina kaksi suurempaa kirjanpitoa. Toinen kirjanpito ei tositteiden osalta ollut kovin iso, mutta vaati hieman enemmän selvitystyötä. Toinen kirjanpito oli suhteellisen selkeä, yrityksen tilikauden viimeisen kuukauden kirjanpito. Kun kyseessä oli tilikauden viimeinen kuukausi, se tarkoitti sitä, että tositteita oli hieman normaalia enemmän tilivelkojen ja saa-tavien takia.

Kuten sanoin, ensimmäinen kirjanpito ei ollut kovin suuri tositemäärältään. Asiakkaalla on toiminta aika suurpiirteistä ja tositteita puuttuu runsaasti. Myös osakeyhtiön kirjanpidossa on runsaasti yksityisostoja. Asiakkaan toimintaan vaikuttaa vuodenajat melko paljon: talvien ollessa hiljaisia ja keväällä toiminta vilkastuu. Huomautin asiakasta lopuksi yksityisostoista, jotka kerryttävät osakassaatavatiliä, jolla on ennestään jo tuhansia euroja. Kärjistettynä voi sanoa, että osakeyhtiössä on mahdollisuus nostaa varoja kolmella tavalla: palkkana, velkana sekä osinkoina. Ennen pitkää tuo paisuva osakassaatavatili tulee todennäköisesti purkaa joil-lain näistä kolmesta tavasta. On varmasti muitakin keinoja hyvittää osakkaan velkoja, mutta

nämä kolme tapaa ovat ne yleisimmät. Ehkä huonoin tapa näistä on, että nuo velat luetaan palkaksi, jolloin näistä joudutaan maksamaan palkkojen verot ja muut sivukulut.

Toinen kirjanpito oli melko selkeä, mutta laajempi kokonaisuus. Tämän asiakkaan toiminta yksityisnostojen osalta on päinvastainen edelliseen. Yrittäjällä on saatavia yritykseltään kymmeniä tuhansia euroja. Tilikauden viimeiselle kuukaudelle hän maksoi itselleen palkkansa siten, että hän ei nostanut palkkaa tililtä, vaan se kirjattiin osakasvelkoihin. Näin hän voi nostaa sen sieltä, milloin itse haluaa. Olen kuitenkin epävarma siitä, voiko tällaista tapaa käyttää enää tulevaisuudessa, kun tulorekisteri tulee voimaan. Koska tulorekisteriin ilmoitetaan tulot silloin, kun ne maksetaan palkansaajalle. Tässä tapauksessa mitään ei varsinaisesti ole maksettu yrittäjän tilille, mutta verottajalle kuitenkin kuukausiraporttina menee ilmoitus siitä, että palkkoja on maksettu ja tämän lisäksi yritys maksaa palkan työnantajasuoritukset. On mahdollista, että verottajalle jokin järjestelmä herjaa tästä. Tämä kuitenkin pelkkää spekulaatiota, enkä löytänyt aiheesta nopealla etsimisellä mitään tietoa.

9.5. Keskiyö

Työstin koko päivän yhtä kirjanpitoa. Tämä asiakas poikkeaa muista asiakkaista. Yritys kuuluu suurempaan konserniin ja konserni haluaa kirjanpitoliedot jo kuun alussa. Tämä aiheuttaa monesti kiirettä, sillä pöydällä on kirjanpitoja, joiden alv. eräännyy saman kuukauden 12. päivä. Tämän kirjanpidon alv. eräännyy vasta seuraavan kuun 12. päivä. Työssä itsessään ei ollut hankaluuksia. Yrityksellä on tapana, että henkilöstö maksaa joitain kuluja henkilökohtaiselta tililtä. Näitä kuluja tilitetään henkilöstölle kuukausittain takaisin. Tässä kuussa, kulukorvausten neitit olivat irronneet, tai niitä ei ollut alun alkaenkaan. Nämä neitittömät, 5 - 15 kuitin niput aiheuttivat hieman lisätyötä.

11.5. Perjantai

Perjantaina käytin ajan hyödyksi pienille kirjanpidoille. Tein pienempiä kirjanpitoja kolme kappaletta. Sähköpostiohjelmaamme käytiin päivittämässä EU:n tietosuojasetusten mukaiseksi. Tämä aiheutti lyhyen tauon työnteossa.

Kirjanpidoissa ei ollut mitään ongelmia. Yksi kirjanpidoista oli neljännesvuosittain ilmoitettava ja kokeilinkin siinä uutta tekniikkaa tehdä kirjanpitoa. Aikaisemmin olen tehnyt neljännesvuosittain tehtävät, kuten normaalit kuukausittain tehtävät. Käytännössä teen jokaiselle oman kauden, talletan, tulostan ja teen sitten seuraavan kauden. Kaikki kolme kuukautta teen samalla kaavalla. Tällä kertaa kokeilin, että osaako kirjanpito-ohjelma poimia arvonlisäverot ilmoitukselle, jos kaikki kolme kuukautta on talletettu yhdelle kaudelle. Ohjelma onnistui siinä. Tämä ei kovin paljoa helpota työnteoa, mutta säästää hieman aikaa ja paperia tulevaisuudessa.

Yhdeksännen viikon analyysi

Pohdin maanantaina poistoja varastorakennuksesta sekä sitä, miten toimitaan, jos samassa rakennuksessa on sekä varastoja että asuin- ja toimistotiloja. Varastorakennusten maksimipoisto on seitsemän prosenttia ja henkilöasuntojen maksimipoisto on neljä prosenttia. Viikko-raporttia kirjoittaessa aloin pohtimaan, tulisiko mahdolliset kiinteistön kunnostuksen yhteydessä ostetut ilmalämpöpumput sekä kaasujärjestelmään liittyvät huollot ja ostot kirjata omalle tililleen, koska tällainen kalusto voidaan poistaa 25 % mukaan. Ymmärrykseni mukaan ja tutkittuani EVL:a (Finlex EVL 34 1968), asia on juurikin edellä mainitulla tavalla poistojen osalta. Tässä kyseisessä tapauksessa on ilmeisesti tarkoitettu, että henkilöasunto myydään valmistuttua pois, jolloin koko poistoja ei tarvitse miettiä sen suuremmin. Jos vuokrattava varastorakennus tai-halli pidetään omana omaisuutena, voidaan koneet ja laitteet vähentää 25 % maksimipoistoina ja halli seitsemän prosentin maksimipoistona. Tätä tietysti hankaloittaa se, että tietyt kulut on vaikea eritellä kirjanpidossa. Jos kaasujärjestelmän ja ilmanvaihdon uusimisten yhteydessä on ostettu samoja tarvikkeita, joita käytetään muussakin kunnostuksessa, on näiden kulujen erittely hankalaa. On myös aina pohdittava sitä, onko kyseiset kulut miten oleellisia. Jos hallien kunnostus on maksanut esimerkiksi 500 000 € ja ilmalämpöpumput 10 000 € asennuksineen, onko niitä oleellista edes lähteä erittelemään, jos se on vielä lisäksi hankalaa tai menee lähes arvailuksi. Pitää lisäksi muistaa, että henkilöasuntoon (kuten voisi olettaa) on myös asennettu ilmalämpöpumppu, niin henkilöasunnon osuus ilmalämpöpumppukuluista pitää eritellä vielä erikseen, koska se on tarkoitus myydä pois henkilöasunnon mukana.

3.10 Kymmenes viikko

14.5. Maanantai

Maanantai oli melko kiireinen päivä. Maanantai oli oma-aloitteisten verojen viimeinen ilmoitus- ja maksupäivä. Aamupäivästä vaikutti siltä, että päivästä tulee jopa poikkeuksellisen rauhallinen. Tein ensin pienen kirjanpidon, joka oli toimitettu viikonlopun aikana. Tämän oli tarkoitus olla viimeinen maaliskuun kirjanpito säännöllisesti toimitetuista kirjanpidoista. Aloitin suurehkon huhtikuun kirjanpidon, kun huomasin että yritykseltä oli maaliskuun kirjanpito tekemättä. Tämä oli jäänyt tekemättä luultavasti sen takia, että kirjanpito oli toimitettu poikkeuksellisen myöhään. Kyseinen asiakas toimittaa useimmiten kirjanpidon ensimmäisten joukossa. Koska yrityksellä oli tilikausi loppunut maaliskuuhun, oli yrittäjä toimittanut huhtikuun kirjanpidon samalla. Tästä syystä tositteet oli toimitettu myöhässä ja omassa mielessäni ei ollut edes käynyt ajatus siitä, että tämä asiakas olisi toimittanut kirjanpidon myöhässä. Onni onnettomuudessa kuitenkin oli se, että otin tämän kyseisen asiakkaan paperit ensimmäisenä. Tämän kirjanpidon olisin saanut tehtyä suhteellisen hyvissä ajoissa, mutta taloushallinto-ohjelmistot eivät toimineet kunnolla. Viikonlopun aikana oli tehty järjestelmäpäivitys, joka aiheutti häiriön palvelussa. Jos kyseessä olisi ollut pienempi asiakas, olisi arvonlisäveron voi-

nut laskea käsin ja myöhemmin laittaa verottajalle korjausilmoituksen. Kyseisellä asiakkaalla on ulkomaan ostoja ja myyntejä, sekä rakennusalan käännettyä ostoa, olisi käsin laskenta ollut hidasta, hankalaa ja riski virheisiin melko suuri. Päätin käyttää hidastelevaa ohjelmistoa ja hermot olivat tämän vuoksi koetuksella. Ohjelmisto nopeutui työpäivän kuluessa ja se toimi illalla viiden aikaan jo normaalisti. Hyvissä ajoin ilmoitusta en saanut tehtyä, mutta ilmoituksen myöhästymisestä ei asiakas onneksi saanut maksua. Verottajahan vaatii, että veroilmoitukset lähetetään eräpäivänä viimeistään kello 17.

15.5. Tiistai

Tiistaina tein yhden kirjanpidon ja pientä selvitystyötä asiakkaalle. Päivä oli melko rauhallinen ja kirjanpidossa ei ollut mitään ongelmia. Ongelman selvitys oli yksinkertainen; asiakkaan kirjanpidosta piti etsiä erästä puhelinlaskua. Tämä kyseinen puhelinlasku oli jäänyt maksamatta, koska sitä ei löytynyt huhtikuulta.

16.5. Keskiviikko

Tein päivänä aikana yhden kirjanpidon sekä palkkalaskelmia. Kirjanpito oli yksinkertainen. Ainoa ongelma työpäivän aikana liittyi sähköpostiin, johon tehtiin muutoksia tietosuojasetusten takia. Ongelma on se, että Outlookilla lähetettäessä liitteitä, vastaanottaja ei niitä näe. Tämä oman käsitykseni mukaan liittyy muuttuneisiin asetuksiin. Kun asiakkaalle lähettää viestiä ja osoitekenttään nimeä kirjoittaessa, Outlook ehdottaa osoitetta. Jos ehdotetun osoitteen valitsee ja lähettää viestin, on kyseiseen ehdotukseen tallennettu vanhat asetukset. Tämä on yleensä korjaantunut sillä, että sähköpostin välimuistin, eli nuo ehdotukset on poistanut. Kun osoite käydään valitsemassa osoitteistosta uudelleen, niin liitteet on jälleen toimineet. Tällä kertaa tämä ei kuitenkaan toimi. Ainoa keino, jolla liitteet on pystynyt lähettämään, on se, että osoite kirjoitetaan osoitekenttään kokonaisuudessaan, eikä sitä valita osoitteistosta tai ehdotuksista. Toistaiseksi pitää tyytyä tähän ratkaisuun, vaikka se on työlästä.

Palkkalaskelmissa ei ollut ongelmaa, mutta ne olivat hieman aikaa vieviä, sillä arkipyhiä oli palkkajaksolla melko runsaasti. Nämä palkkalaskelmat olivat ensimmäiset, jotka lähetin uudella salauksella. Salaus toimii siten, että asiakas, joka avaa sähköpostia, joutuu rekisteröitymään Lounean järjestelmään, jotta hän saa viestin liitteineen auki. Meille tulee ilmoitus kun viesti on avattu ja luettu.

17.5. Torstai

Tein yhden suurehkon kirjanpidon. Tositemäärältään tämä oli omien asiakkaideni osalta keski-suuri, mutta hieman sekava ja tämän takia melko aikaa vievä. Tämänkin asiakkaan kohdalla oli hieman ongelmia sähköpostin liitteiden kanssa, mutta toivon asian selviävän huomisen aikana.

18.5. Perjantai

Tein perjantaina yhden kirjanpidon. Työmäärä on tällä hetkellä sen verran pieni, että pystyn hoitamaan työpäivän aikana hieman henkilökohtaisia asioita. Selvitin myös eilisen sähköpostin liiteongelman. Ongelma tuntuu olevan se, että jos asiakkaan tiedot valitaan osoitteistosta, tämä käyttää vanhoja sähköpostin asetuksia. Tämän vuoksi liitteet eivät näy vastaanottajalla. Pikakorjaus tähän oli se, että asiakkaan sähköpostiosoite pitää kirjoittaa vastaanottaja kenttään. Helpoin tapa tähän on se, että osoitteen käy kopioimassa ja liittämässä osoitteistosta. Tähän pitää perehtyä lisää, miten osoitteiston käyttämät asetukset saa nollattua tai käyttämään uusia asetuksia.

Kymmenennen viikon analyysi

Viikko hiljeni maanantain hetkellisen kiireen jälkeen. Oikeastaan koko viikon suurimmat ja mieleenpainuvimmat ongelmat liittyivät teknisiin ongelmiin. Kun palvelut ovat täysin ulkoistettu, ei niiden toimintaan pysty vaikuttamaan yrityksestä käsin ollenkaan. Ainoa asia jota tällaisissa ongelmatilanteissa voi tehdä, on ottaa yhteyttä palveluntarjoajan asiakaspalveluun. Kun on tiedossa, että palveluiden ongelmat ovat laajat ja koskevat ymmärtääkseni kaikkia heidän asiakkaita, on yhteydenotto asiakaspalveluun melko turha.

Toinen ongelma liittyi sähköpostin liitteisiin, johon en toistaiseksi pysyvää hyvää ratkaisua löytänyt. Tietotekniikkaan liittyvät ongelmat ovat hyvä osoitus siitä, miten pienessä yrityksessä toimitaan tällaisissa ongelmissa. Suuremmissa yrityksissä on omat tietotekniikkavastaavat, jotka ratkaisevat ongelmat, mutta taas pienemmissä yrityksissä pitää yrittäjän pärjätä omalla osaamisellaan. Joissakin isommissa ongelmissa tulee kuitenkin kääntyä asiantuntijan puoleen, ettei oma arvokas aika valu hukkaan asioiden kanssa, joihin ammattilainen osaa antaa apua heti.

Päätin analyysissä hieman selvittää verottajan myöhästymismaksuja tyypillisimmistä meillä esiintyvistä veroilmoituksista. Tilitoimisto yrittäjien ja kirjanpitäjien keskuudessa on ollut nähtävissä aika isoa ”eripuraa” verottajan myöhästymismaksu käytännöistä. Monien mielipiteiden mukaan, myöhästymismaksut rankaisevat virheistä liian kovin. Kirjanpitäjän työn ollessa käsityötä, virheitä ei voi aina välttää. Mielestäni myöhästymismaksut ovat menneet verottajalla siihen suuntaan, että niillä pyritään rahastamaan veronmaksajaa. Verohallinnon ohjeistuksen mukaan (2017), jokaisesta oma-aloitteisten verojen verolajista maksetaan kolmen euron päiväkohtainen myöhästymismaksu aina 135 €:n saakka. Jos ilmoitus on myöhässä yli 45 päivää, maksetaan lisäksi kahden prosentin myöhästymismaksu 15 000 €:n saakka. Nämä maksut tulivat voimaan 1.1.2017 eli ne ovat melko tuoreita säädöksiä. Veronhallinnon (2015) ohjeistuksen mukaan, arvonlisäveron yhteenvetoilmoituksen myöhästymismaksut ovat 100-300 €. Jos yhteenvetoilmoituksessa on virheitä, ja virheitä ei korjata ajallaan, verottaja voi määrätä 100-600 € maksun. Yritys voi lisäksi saada 200-600 € maksun siitä, jos esimerkiksi yhteen-

vetoilmoituksella ilmoitetut ostajien VAT-tunnuksen ovat virheelliset. Tämä on mielenkiintoinen sikäli, että kaikki ulkomaanyritykset ei välttämättä ole helposti tavoitettavissa ja oikeiden VAT-numeroiden saanti voi olla hankalaa. Tuloverotuksessa, verohallinnon (2018) ohjeituksen mukaan, myöhästyneestä veroilmoituksesta maksetaan 100 €_n myöhästymismaksu. Tämä myöhästymismaksu voidaan määrätä lisäksi, jos veroilmoitukseen tehdään muutoksia. Tämän lisäksi voidaan määrätä vielä veronkorotus, joka on 0,5 % - 10 % korjauksen lisätystä tulosta. Kaikille esitetyille maksuille on erilaisia kaavoja, joilla niiden suuruus vaihtelee. Mutta huomionarvoista on se, että lähtötaso on aika korkea. Jos yksityisyrittäjä laiminlyö ilmoituksia vaikka sairauden takia, on myöhästymismaksujen suuruus aika huomattava. Suurilla yrityksillä ei tulosta heilauta, jos tulee 100 € tai 200 € myöhästymismaksu ilmoituksesta.

4 Pohdinta

Pääasiallinen tavoitteeni opinnäytetyöhön lähdetessä, oli mahdollisimman itsenäinen työskentely ja ongelmanratkaisu. Mielestäni onnistuin tässä suhteellisen hyvin. Osa opinnäytetyön aikana tulleista ongelmista ja muutoksista oli kuitenkin sellaisia, että niitä jouduttiin pohtimaan koko tilitoimiston porukan kesken. Mieleenpainuvimpana tällaisena ongelmana EU:n tietosuoja-asetus.

Tätä työtä kirjoittaessa, ehkä suurin huomio oli se, että asioita muistiin kirjoittaessa, ne jäävät paremmin päähän. Asia on monelle itsestään selvyyttä, mutta tätä opinnäytetyötä tehdessä huomasin sen konkreettisesti. Normaalisti mielenkiintoisen tai hyödyllisen artikkelin tallentaa internetselaimen suosikkeihin tai tulostaa mappiin. Asia jää kuitenkin paremmin mieleen, kun sen kirjoittaa omin sanoin ylös. Tätä tapaa olisi hyvä hyödyntää tulevaisuudessa suurissa, tärkeissä ja uusissa asioissa.

Lähteet

Sähköiset

Edilex. 2010. Arvonlisäverotus EU-tavarakaupassa. Luettu 10.4.2018.

https://www.edilex.fi/verohallinnon_ohjeet/2010_0103.html

ELY-Keskus 2015. Luvan myöntämisen edellytykset. Luettu 4.5.2018. <https://www.ely-keskus.fi/web/ely/luvan-myontamisen-edellytykset>

Finagon www-sivut 2018. Sähköinen taloushallinto. Viitattu 11.3.2018.

<https://finago.com/fi/taloushallinto/sahkoinen/>

Finlex. Käyttöomaisuuden hankintamenon jaksottaminen. Viitattu 11.5.2018.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360#a360-1968>

Kerbs, T. Kauppakamari Tieto 2017. Kirjanpitoaineiston säilytysajat. Luettu 22.5.2018.

<https://kauppakamaritieto.fi/fi/s/m/artikkelit/taloushallinto/kirjanpitoaineiston-sailytysajat-1/>

Kerbs T. Helsingin Seudun Kauppakamari www-sivu. 2017. Toiminimen lopettaminen. Luettu 26.5.2018. <https://www.kauppakamarilehti.fi/index.php/neuvontapalvelut/milloin-ja-miten-loppuu-toiminimen-toiminta-ja-miten-kay-varallisuuden-ja-velkojen/>

OmaVero 2018. Viitattu 5.6.2018. <https://www.vero.fi/omavero>

Suomen Yrittäjät 2018. Yrittäjyys Suomessa. Viitattu 26.5.2018.

<https://www.yrittajat.fi/suomen-yrittajat/yrittajyys-suomessa-316363>

Savander, L. & Salakka, N. Verohallinnon www-sivut. Perustajaurakointiliiketoiminta verotuksessa. Viitattu 3.4.2018. <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47925/perustajaurakointiliiketoiminta-verotuksessa/>

Verohallinnon www-sivut 2017. Oma-aloitteisten verojen myöhästymismaksut. Viitattu 22.3.2018. https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/omaaloitteiset-verot/omaaloitteisten_verojen_veroilmoituksen/

Verohallinnon www-sivut 2017. Arvonlisäveron alarajahuojennus. Viitattu 22.3.2018.

https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48634/arvonlisaveron_alarajahuojennu4/

Verohallinnon www-sivut 2015. Arvonlisäveron yhteenvetoilmoituksen laiminlyöntimaksut 1.4.2015 alkaen. Viitattu 18.5.2018. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47824/arvonlisaveron_yhteenvedoilmoituksen_la2/#5-yhteenvedoilmoitus-annetaan-my%C3%B6h%C3%A4ss%C3%A4

Verohallinnon www-sivut 2018. Yhteisön tuloverotuksen seuraamusmaksut yhtenäistyvät. Viitattu 18.5.2018. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tietoa_verotuksesta/verotuksen_muutoksia/yhteis%C3%B6jen-tuloverotuksen-seuraamusmaksut-yhten%C3%A4istyv%C3%A4t/

Verohallinnon www-sivut 2010. Palveluiden ulkomaankaupan arvonlisäverotus 1.1.2010 alkaen. Luettu https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48679/palvelujen_ulkomaankaupan_arvonlisavero/

Verohallinnon www-sivut 2013. Luontoisetuauton vaikutus kilometrikorvausten verovapauteen. Luettu 20.4.2018. https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/kannanotot/47632/luontoisetuauton_vaikutus_kilometrikorv/

Julkaisemattomat

Finago Oy 2018. Tiedot EU:n tietosuoja-asetuksesta. Tulostettu 22.5.2018

Juhani Viljanen. Henkilöhaastattelu.

Kuviot

Kuva 1 Kirjanpidon prosessi	8
Kuva 2 palkanlaskennan prosessi	9
Kuva 3. Ulkoiset sidosryhmät	12
Kuva 4. Alarajahuojennus kaava	23